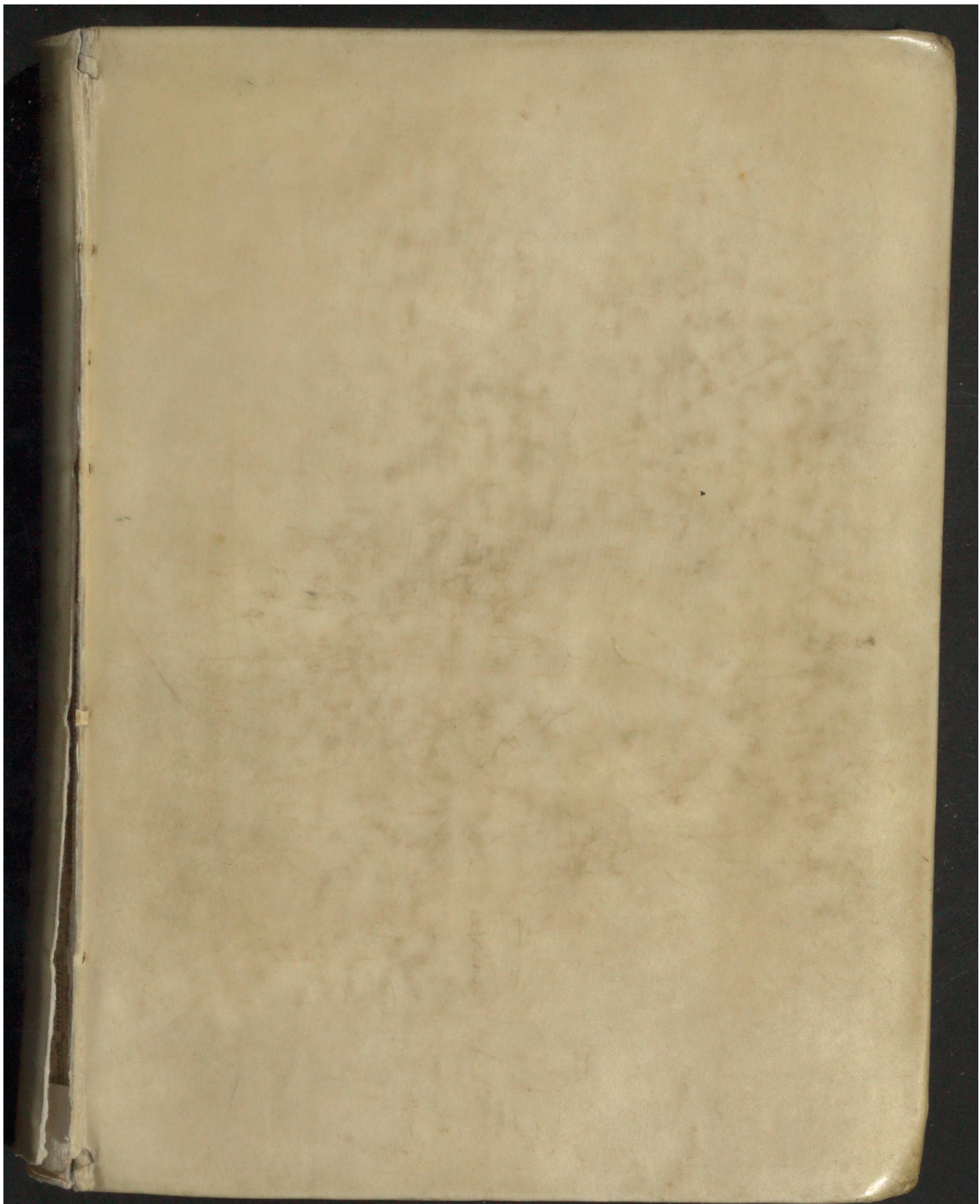
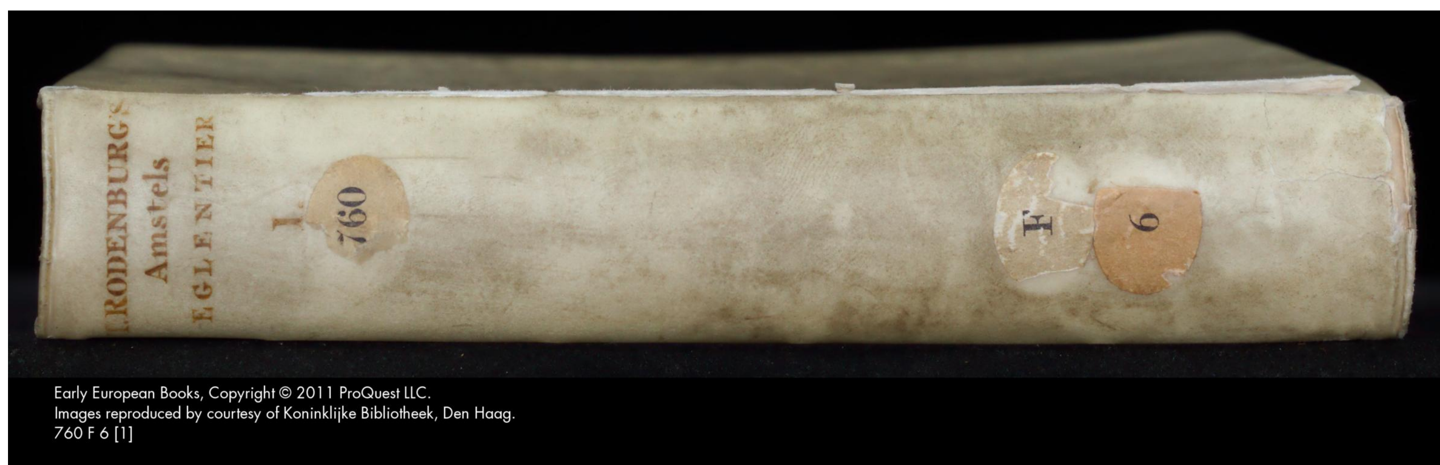
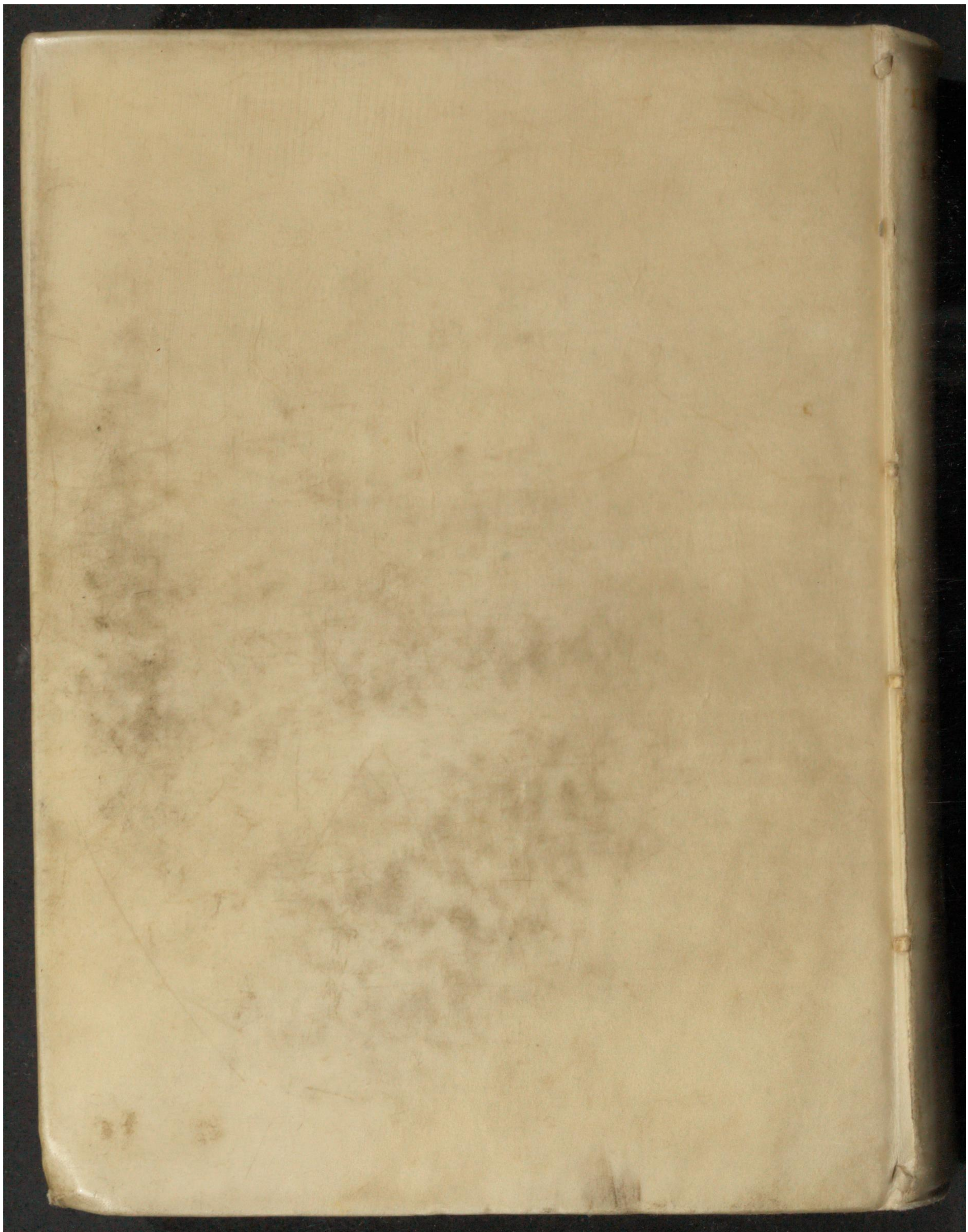

RODENBURG'S
Amstels
EGLENTIER
I.
760
F
6

KEYSER OTTO

Den derden/

En

GALDRADA

Bly-eynde-ſpel.

Tvveede deel.

Nobilitas ſola eſt atque unica Virtus.

t'Amſterdam,

Voor Abraham de Coningh/Boeck-vercooper/wonende
Aende Beurs/ inde Coninghs Hoet. 1617.

SONNET.

Hoe dat de minne-ſchicht, de woeſte razernye,
Het toomelooze Wicht, dat wiſpeltuur'ghe Kind
Het wyſte hert benardt, het ſtoutſte hert verwindt,
Verkrachtende de Re'en, gh'lyck Circes-toverye,

Hoe dat Cupido bruykt verwoede tyrannye:
En aen een minne-hayr, een Atlaetſch herte bind,
Ia re'en-beraed vermomd, en afterdocht verblindt,
Benev'lende 'tghezicht door wulpſe ſpokerye.

En hoe de deughd weerſtaet de dulle minne-kracht.
Door 'theymelyck ontzich, beboertende luſts grillen.
Hoe eer, en na-bedenck gaet boven minne-macht.

En deughd en eere nimmer hun onteeringh willen.
Het redeloos beſtaen, en hoe luſt werdt verſmaed
Toont u de Saxſens Ott'*, en Florentinn'* Galdraed.

Chi ſara ſara.

PERSONAGIEN.

Keyſer Otto den derden.
Hertoch van Brandenburch.
Octavio, Keyzers Kamerling.
Galdrada, vvaer de Keyzer op verliefde.
Theophelos, Geomancien.
Cupido, een ſtomme Perſonagie.
Tyter, ghetrout met Laura.
Theſſalia, verlieft op Tyter.
Laura.
Camillo, Tyters dienaer.
Kluyzenaer.
Guydeon.
Billincion, Galdradas Vader.
't Gherucht.
Flavio, ghetrout met Laura.
Bedil-al.

KEYSER OTTO

Den derden/ en

GALDRADA

Bly-eynde-Spel.

TVVEEDE DEEL.

EERSTE BEDRIIF.

Keyser Otto. Marquys van Brandenburgh,

Keyser. Neef Brandenburg ick heb voor desen u ghezeydt
Dat wel beheersching inde reenberading leyd
En drie hooft-punten nodich zijn: Ick zalt bewijsen:
Wie tracht een republijck tot hoog gheluck te rysen.
De eerste was van d'oude Toscaners hun vond/
Die alle de Hooft-steden eenzaem t'zamen bond/
Gheevenaert in macht/in staet/ghebied/en waerde/
Zo dat de eene zonder d'ander niets aenvaerde:
Ghelijck noch huydendaeghs door Swisserts werdt ghedaen/
En voortijds by de Grieck/en oock d'Etoliaen.
Doch mits Romaynen vaeck Toscanen trots bestreden/
Op dat ick mijn Voorstel bekleed met kracht van reden/
Aengaende 't eerste Hooftstuck/is het nodich dat
Ik breeder daer van spreek. Toscanen eertijds had
Italiens ghebied/als wyze kloecke luyden
Te lande en ter zee/ en alhoewel men huyden
Daegs gheen History vind die duyd'lik daer van schrijft/
Nochtans hun wijse deent noch in gheheughing blijft.
Men weet hun scheeps toerusting and'ren overtreften/
En Adria die noemden/'t welk hun zo verheften/
Gh'lijk princelijke daden bleven opt befaemt/
De zee noch huyden werdt Adriaticum ghenaemt/
En kenn lijck is't hun Heyren gh'hoorzaemheyd verwrekten/
Dat vanden Tyber tot de Alpen hun macht strekten:
Italiens omring: en alhoewel dat zijt
Twee hondert jaeren hadden voor Romaynens tijt

Ontviel

Ontviel hun die beheersching(t'luk liet het hun ontglyen)
En al't ghewest het welk men nu noemt Lombardyen:
De Vrankken slokten't inne,/ onder het beleyd
Van d'Hertoch Belloveso (dus fortuyne dreyd)
En noemdent Gaule na zy in beheersching quamen/
Tot dat hun de Romaynen t'zelfde weer afnamen:
Te vooren zwaeyden ons Toscanen 't al in vreed/
En zonder zy van twaelf verloozen eene Steed:
Doch buyten hun besteck niet mochten zy't bevryen/
Na dat de Vrankens krachte Lombardy bestryen.
Een ander wijs van heersching heeftmen oock ghezien
Vereening met nabuuren/ en elk in't ghebien
Zijns eyghen landen bleef/ en meesters huns domaynen:
Gh'lijk in verleden tijd ghebruykten de Romaynen.
De derde wijs bestaet in onderdaenheid slecht/
En niet vereent te zijn / noch in verbondings recht/
Of hunne krachten t'zamen gheenzins te vereenen
Ghelijk de Sparten deden/ en die van Athenen.
Maer van deez' drie de laest' acht ik de snootste is/
Want is de Republijkens ondergang ghewis:
Voorbeelden zaghen wy/ die tijd ons dede blyken/
Hoe laeghe zijn ghedaeld verheven republyken/
Vermits hun Heerschappye strekten buyten's land/
Waer lichtelyk de vyand kreech de overhand.
Daer over ik het opt ghevaerelijke achte
Te dwinghen eene stat door dwang en oorlogs krachte/
En minder die die opt in vryheyd heeft gheleeft/
Ten waer ghy door't gheweld de vryheyd hun afdreeft/
Hier toe veeyscht de nood nabuu'rghe me-gezellen
Om die volkloose plaets met volk weer vol te stellen/
Doch zo mer wel op let hier volght niet anders na
Als naghebuurens voordel tot uw eyghen scha.
Dus neve Brandenburg hier om ik raedzaem vinde
Ghy nu in uw' beheersching niet zult onderwinden/
Als alleen om de staet te houden in die staet/
Ghelijk ghy die bevind/ en ik u die nu laet.
Toscanen niet en kan verandering verdraeghen/
Zeer licht men yets bestondt 't welk na men zoud' beklaeghen.
brand. Uw' Majesteit zeyd wel/ 'tzal/ Heer/ ook zo gheschien.
keyser. Vertrekt en stelt in ruste deez' onruste lien/
Doch wat ik voort besluyt zal ik u morghen zegghen/
En laet my nu alleen het nutbaerst' overlegghen. *Brand. binnen*
Wat schichtighe herts tocht dit Saxsons hert bedoeld!
Ach' tis een hellich vier die 't zinne koor ghevoeld
Wat is't ? een dulle gril/ vermommende de reden/
En vinnich zich verspreydt door dese manne leden;
Is't mogh'lijk het ghezicht door 't ghluurende ghelonk

Dit

Dit stoute hert ontmant? ha zonne wiens ghebonk
Vermach een ys're borst in heete min t'ontsteken.
Galdrada gunt weer min, of Ottos hert moet breken

Octavio.

Keyser. Uw' weezen zeyd my/'k ziet/dat ghy komt gansch misnoeght
Octavio. Ghenaed'ghe Heer/t'is waer/ ja mijn gheweeten wroeght/
Mits ik de weete deed uws Majesteyts verzoeken/
Heur eer en deughd/ik vrees/ uyt toorn mijn ziel vervloecken.
Galdrada is gheen Vrou/zy acht heur eer te veel.
Keyser. En weet zy hoe ik knaeg? Octavio. Zy boert met uw gequeel/
En tijd-kort met uw' min. Keyser. En kost ghy niet verklaeren
Mijn scepter en mijn kroon/ ja t'Keyserijk heurs waeren?
't Ghenot vermach zeer veel.
Octavio. T'is waer 't vermach zeer veel.
Keyser. En waerom niet in heur? Octavio. Heur herte is te eel.
Keyser. Te eel? hoe meent ghy dat? Octavio. Zy acht heur kroon zo waerde
Als van die scepter zwayd van all' d'omring der aerde.
Keyser. Zy is gheen Keyzerin. Octavio. Zy laet gheen Keyser in
Waer reed'lyker ghezeyd. Keyser. Zo weet zy niet van min.
Octavio. Om dat zy mins aerdt weet/borst weerdt zy heur met reden.
Keyser. Vermoghen gaven? Octavio. Neen.
Keyser. Noch tranen/ en ghebeden?
Octavio. Neen Heer/'tis vrucht loos al.
Keyser. Gheen raed ik dan en vin.
Octavio. Men vind. Keyser. Wat raed?
Octavio. Stelt gansch Galdrada uyt uw' zin.
Keyser. Vermocht ik dat?
Octavio. Waerom zout ghij't/Heer/niet vermoghen?
Keyser. Om dat ik hert en ziel verloor door't licht heurs ooghen;
En ben my zelven quijt/ aen 't hollen zijn de reen
Octavio. Gansch hoop'loos?
Keyser. Gansch wantrou. Galdrada kan alleen/
Dees knor'ghe borst in stilt door heur weer-minne stellen/
't Zeil is te hoogh' in't top.
Octavio. Allenskens moetment vellen/
Uw' Keyzerlike moed zal die een vrou verslaen?
Ghenad'ghe Heer/ laet deze passy ondergaen/
Door uw' bedaerd bedenk Keyser. 't zal nimmer in my stillen
Hoe? weyghert zy een Prins?
Octavio. Een Prins.
Keyser. Wat Princen willen
Dat moet de onderdaen.
Octavio. Moet? Keyser. Moet de onderdaen.
Octavio. Uw' Majesteyt die is verleyd door dulle waen/
Heer maeticht deze schicht.
Keyser. By d'hemel. Octavio. Zonder zweeren.
Keyser. Zo ik heur niet gheniet 't zal gansch Toskanen deeren.

't Wraeks vyer ontfonkt al reed/ 't schijnt dat mijn hers'nen al
Verbyst'ren door de galm? 'k zweer dat Galdrada zal
Mijn wils slavinne zijn/ of Ott' zal gheen kroon voeren.
Ach! watten grill'ghen schrik mijn ledens kracht ontroeren!
Octavio. Bedaerdt ghenaed'ghe Heer/ rust uwe Majesteyt.
Keyser. Zwijght/ zonder dat ghy spreekt/ ten zy ghy met bescheydt
My antwoort: Octavio. Hoe mijn Heer?
Keyser. Zwijght of ik doe u zwijghen:
Ik wil/ ik zal/ ik wil de vrucht mijns lusts verkrijghen/
Al zoud' het Keyzerijck daer blijven door onteert.
Octavio. Ghenaed'ghe Heer bedaerdt: de gaylheyd overheert
Uw Keyzerlijke reen/ uw passy is onduldich.
Keyser. Als 't herte is verwoest is 't misbruyk gansch onschuldich.
Octavio. O quakkeloos verschoon!
Keyser. De vleeschlust bruykt gheen reen.
Octavio. Ghebruyktse niemant/ Heer/ zo voeghtse u alleen.
Een Keyser niet betaemt ontuchtich yets te wenschen.
Keyser. Ghy denkt niet dat wy zijn vleesch/ bloed g'lijk ander menschen/
En princelijke lust ghevaer'lik werdt ghestilt.
Octavio. Zeer lichtlijk meen ik.
Keyser. Hoe doch? Octavio. Met uw' eyghen schild.
Keyser. Wat schild of wat verweer?
Octavio. Uw eer. door voorzicht uws ghenaede
En reen uws Majesteyts.
Keyser. Het schijnt ghy my wilt raden/
Gheeft raed als ick't verzoeck. Mijn doent' verburghen blijft.
Octavio. Een yegh'lick ziet al wat uw' Majesteyt bedrijft.
Keyser. Zwaerhoofdich is Octaef. Ik zeg u 't blijft verholen.
Octavio. Verholen? laes. Hoe blind doet vleeschlust u verdolen/
Hoe? Waendt uw Majesteyt dat princen yets bestaen
'T welk int gheheyme blijft? 's ghemeentens ooghen gaen
Steets mikkend' op 's lands Heer. Heer/ wilt dit overwicken
De muuren hebben ooghen. Winden 't al verklicken/
Ghebreekter klappers tong.
Keyser. Dits dat Galdrada vreest/
En oorzaeckt dat zy mijne wonden niet gheneest.
Octavio. Neen Heer/ 'ten is dat niet/ hoewelmen ziet gheschieden
Dat minder 's hemels toorn gheacht werd by de lieden
Als wereldlijke schand: Galdrada schuwt veel meer
Den Hemel te misdoen als 't vallen in oneer.
Keyser. 'k Verstaet niet/ duydlik spreekt van dees Vrouw uw ghevoele.
Octavio. Te zijn een Herders vrou veel eer als uw' gheboele/
Zy acht veel meer te zijn in boermans echt ghekust
Als stilsteres te zijn uws Keyserlijcke lust/
O dat uw Majesteyt Galdrada hoorden spreken/
'k Weet/ mijn ghenaed'ghe Heer/ zijn gayle lust zoud' breken
Op 't aenbeelt heures reen, Als ick heur had ghezeydt

De

De herte teering minne uwes Majesteyt/
En bedelden om gunst/met d'alderzoetste woorden/
Langmoedich/ik bekent/ zy al 't ghespreek aenhoorden/
Gh lyck of zy was verstomt/ en blozende van schaemt/
't Gheen als ik't wel bedacht my beter had betaemt.
Doch gh lyck ik 's keysers bood' was sterkten myn ghemoede/
Hoewel ik uyt 't ghezicht zach dat heur herte bloede
Van gramschap/mits ik zocht het geen zy niet en had.

keyser. Het gheen zy niet en had? Octavio. Zy niet en had?

Keyser. Wat's dat?

Octavio. De dart'le minne lust.

Keyser. Zo heeft zy dan gheen lusten?

Octavio. Veel lusten.

keyser. Hoe kant zyn? Octavio. Heur zinnens krachten rusten,
Int misbruyk / maer heur luste rusteloos steets haekt
Na deughdens oest/ waer in Galdrada haer vermaekt.
Zo schoon Galdraed met is/heur schoon noyt zo verheughden
Of meer uytmunten noch heur gheestelijke deughden.

Keyser. Ha sterren/gheen medoog? Galdrada gans versteent/
Ik zweer u/ wreede zo ghy 't Otto niet verleent
De keyzer 't wreedste wreed aen dit hert zal bedryven.

Octavio. Ghenaed'ghe Heer/ laet reden teghen wantrou stryven/
Gheeft lust gheen overheer/ lust is een mikkers tocht.

Keyser. Octavio 't schynt ghy 't niet ernstich hebt verzocht.
Galdrada by ders hand/ ik zweert /aen u te wreken.
Bloot-herte zuffert is dit uw' dienst' plichtens teken?
By d'hemel.

Octavio. Hooghen Prince / houdt dit voor ghewis
Gheene kroon verdiendt hy die gheen Heer zich zelven is.

Keyser. Vertreckt uyt myn ghezicht eer ick my zelfs vergeete/
T'schynt dat de dienaer nu meer als zyn Heer wil weeten.

Octavio binnen.

Baldadighen tyran
't Blijkt dat uw' krachte kan
De reden gans vernielen.
Hâ wispeltuurghe God
Hoeghaylichlijck verzot
VVy voor uw autaer knielen.
En offren niet alleen
Onz' traenen en ghebeen
Aen uw natuurs vermoghen,
Maer gheeste, ziel, en hert
Door uwe min verwerdt
Dat die zijn opghetoghen.

Ghetoghen

Ghetoghen uyt de kluys
Van dit lichamens huys,
VVaer in de zinnen zwerven
In narelik ghewoel
VVant, lacy, ik ghevoel
t'Genaken van mijn sterven,
Vlucht leven, gheeft my rust
VVant ken niet zyn gheblust
t'Vier deeses boezems hetten
Laet dan de kille-kouw'
Van deese wreede Vrouw
Het rif in vlammen zetten.

Ha Otto wat verdriet! Ha Otto! gheene raed?
't Moet zijn een flaeuwe borst die zich ontmoeden laet.
De moedicheit vermach t'onlukkichst' overwinnen/
De wyzen achten 'tonluk offening huns zinnen.
'k Heb nu aen alle kant' Galdrada aenghetast/
Doch 'tmiste my/ dies ik heur Vader voor het last
Ondecken zal mijn quel. En mooghlijk hem bekoozen;
De giericheyt heeft wel door giften eer verloozen:
Galdrada is zijn kind/ en zo hijt heur ghebied/
'k ghelove dat Galdrada 'tmy zal weyg'ren niet.
Keyser. Ottavio. Octavio. Mijn Heer
Keyser. Waer is de gouden keeten?
Vermoghen ghaven niet? is alles tijd versleten?
Wat nu? 'k wil ghy terstondt om heure vader gaet.
Octavio. Hoe werkt de gayle min in't heymelik veel quaet.
Keyser. Zeght dat hy by my komt/ en ik hem heb te spreken. *Binnen.*
Octavio. Dat in een Keyzers hert de minne lust doet breken
De heuzelike schaemt! En afterdocht vervliet!
De wispeltuur'ghe min gheen schaemt noch eer ontziet:
Is't moghlik dat de Keyzer zich wel zou vermeeten
Om aen heur Vader zyne min te laten weten?
Is't Keyser niet ghenoeg heur eer is in ghevaer?
Moet noch de Vader zijn/ zijn dochters koppelaer?
Ha Princen wat's uw' doent? wat durst ghy niet beginnen?
Om blussen 'theete vier uws tuchteloos beminnen. *Binnen.*

Ty*ter.*

Wreed-herte lieve liefd ghy bitt'r en zoete krachte
Wat 's uw voornemen doch? tracht ghy uw' hemels machte
Op mijn verflaeuwde borst te toonen doort gheweld'
Van een zo zwaren last die gh'in mijn herte steldt?

Verdubbeld

Verdubbeld vry uw quel/ vermeerdert vry uw' plaghen/
Zo veel ghy niet vermooght / of ik ken meerder draghen:
Ontrekt ghy my mijn zon/ heur licht ik staeg ghemet/
Het oog mijns zielens liefd heur in mijn herte ziet.
De tranen die ik ween die acht ghy droefheidts beeken
En 'tzijn de vreughdens-boden die het hert uyt breken.
Ghy waent dat mijn ghezucht zijn Echos vol gheklach
En hoe ik meerder zucht hoe dat ik blyder lach.
Ja hoe dat mijn ghezicht bedrukter stelt heur wezen/
Hoe meerder in mijn hert de vreughde is gherezen.
De hikkings nok mijns borst die oordeelt ghy voor pijn
En 'tis de vreughd en lust die in mijn boezem zijn.
't Stil zwyghen oordeelt ghy bedroeftheyds rechte teken/
En hoe ik stiller zwijg hoe dat ik meer ken spreken.
De eenicheid waendt ghy die valt my dubbel zwaer/
Maer als ik eenich ben zo ben ik steets by haer.
Ha liefde staekt uw trots/ want all' uw wrev'lich tieren/
Die meerd'ren mijn triumphe kranssen hun laurieren.
't Is rechte liefd die zo getrouw in t'af-zijn leeft/
Gh'lijk alsmen al de vreughd' ons liefdens by-zijn heeft.
Bedroefde Tyter pleech zich eertijds te vermaken/
En vrolicheid my deed int' vreughde koor gheraeken/
't Schijnt dat ghy nu verbormt uw' aengheboren aerdt
En dat ghy niet en zijt de zelfde die ghy waerdt.
Helaes/ mijn Jeughdens stem die vrclijk pleeg te zinghen/
Ken nu niet anders als bedroefde galmt uyt dringhen.
Mijn vingh'ren die wel eer de znaren spreken de en/
Die zijn nu nieuwers nut toe als / helaes / alleen
Om op te tellen hoe veel Jaeren 'tzijn verleden/
Jk in Florenca van mijn schoone Laura scheden:
Ja tel en weer hertel met zulcken wreeden pijn/
Dat stadich mijn voorbeeld het meerder jaeren zijn/
Dat deez' eclipsing duurt. Ha zuyv're weste winde
Ruyst slechts eens in Florenca/ zw eerdt aen mijn beminde;
Dat zy eens onverziens heur droeve Tijter zach/
Voor zeker zegghen zou dat hij't niet wezen mach/
Na d'uyterlijke schijn: Doch dat die waerde Vrouwe/
Mijn hertens borne zach daer vond' zy heur ghetrouwe/
En immer trouwe held/ want hoe 'tghelaet verkeert
Heur Tyters hert en ziel zijn sterre-Laura eert.
O water ruyzing tocht/ zoet stromende revierkens/
En dicht beblaed gheboomt vol quelende ghedierkens/
Ghy windeken dat zweeft langs dicht-bebloemde veldt
Verzaemd u all ghelijk en aen mijn nymph verteldt/
Van woord tot woord 'tghespreek 't welk liefde my doet uyten/
En laet uyt uwe galmt een zoete Echo spruyten
Van't antwoord dat zy gheeft. Maer zeght my/ wat zal't zijn?

Wat zal de lieve mond: tot slissinghe mijns pijn
Doch upten Echo? sprecht/spreckt Echo wat zalt melden/
Als Laura wel verstaet hoe't af-zijn t'herte queldent
Zal heur gentiele hert oock racken int ghevoel
Van 't gheen ik/lacy/in mijn hert en ziel ghevoelt
Zal die liefde-waerde maeght/die Phenix aller vrouwen
Opt deernis mijns ghezucht/maet met mijn zuchten houwen?
Mits ik heur heb ghelijk zy mijne ziele heeft.
Wat let u Echo dat ghy my gheen antwoort gheeft?
Of dunkt u dat ik u dit niet behoor te vraeghen
Vermits wy even veel in dit af-wesen draeghen.

Thessalia.

Tyter. Is dat Thessalia niet? zy is't/ en droevich treurt.
Thessalia, Gheen Vrou ter wereldt opt meer onluk is ghebeurt.
Tyter. 't Is best ik mijn verschuyl om heur beklach te hooren.
Thessalia. Noyt quackeloóser heeft een Vrou heur zelfs verlooren.
Tyter. Ghy zelven d'oorzaek zijt.
Thessalia. Ha Tijter dat ghy wist
Hoe quellijk dat ik leef/mits myuw weer-min mist.
Tyter. Met reden ik u weyger.
Thessalia. Lacy/te beklaeghen/
Mits ick't my zelven deed.
Tyter. Zo moet ghy't zelven draeghen.
Thessalia. De vreughde mijnes jeughd ik deerelijk verlies
Wat wast? helaes/wat wast?
Tyter. Uw' minnelik verkies.
Thessalia. De keure mijnes oog.
Tyter. Verzeldt met vleesche lusten.
Thessalia. En in die keure zal mijn herte nimmer rusten/
Maer knaghen tot mijn eynd.
Tyter. Een vrughteloose quel/
En tijd verlooren klacht.
Thessalia. In een bedroefde hel/
Vol bitterlijk ghequyn en naere droeve klachten.
Tyter. Van Tyter mocht ghy gheene minne lust verwachten.
Thessalia Waerom? helaes waerom?
Tyter. Mits ick mijn Lauraes ben.
Thessalia Gheeft ghy geen antwoord op de brieven die ick zen.
Tyter. Gheantwoort hebik u.
Thessalia. Op minne lusts begeeren
Ick gheen vertroosting kreeg.
Tyter. Liefd kan u'w min verweeren.
Thessalia Hoe Tyter? hebt ghy gheen meedoghen met een Vrou?
Tyter. Medooghden ik uw min zo schenden ik mijn trou.
Thessalia En kunnen gheen ghebeen/noch smsking u verweckenen?

Die

Tyter. Die deughdelijcke Liefdt verzocht het gayl beminnen,
Thes. Verblind bedroeft ghezicht
Nu ghy het lieve licht
Vws Tyters heel moet derven,
Hert zucht uw laetste zucht,
Verstopt de azems lucht,
Laet myne jeughde sterven.
Eerst borreldt traenen uyt
Met zulcken droef gheluyt
Langs dees besturven kaken:
De tranen hem toe teldt,
Op hoop ghy door 'tgheweldt
Hem wreedheyd deed verzaken.
Oy me, zo mijn gheween,
En 't nockende ghesteen
De minne kan beweghen.
VVilt dan uw' ziel en hert
VVt bitterlijcke smert
Van al hun vochte leghen.
Doch als ghy voeldt de nood
Des schrickelijcke dood
Houdt zo veel azems binne,
Ghy noemen mooght zijn naem,
Om laten nae de faem,
Ghy sturft om Tyters minne.
Tyter. 't Is best ick met heur spreeck om heur mijn reen te gheven.
Thess. Ha wreeden Tyter/moorder van Thessaliaes leven.
Tyter. Thessalia ghy hier? zijt Joffrou wel ghemoed.
Thess. O Tyter! dat ghy wist wat quelle ghy my doet/
Hoe ghy dit hert verscheurt/hoe ghy my doet uyt-teeren/
Hebt ghy een manne-hert het zoud' u moeten deeren:
Ha wreeden!
Tyter. Waerom wreed? ick wreed? het waer mijn leet/
Thessalio waerom?
Thess. Ghy vraeght het gheen ghy weet.
Tyter. Dat waer te kinds/my dunckt/en noodeloos het vraghen.
Hoe weet ghy wat ick weet?
Thes. Ghy weet mijn hertens knaghen/
De woedighe onrustheyd die ick om u ly/
De herte-teering-quelle die ick draeg.
Tyter. Om my?
Thes. Om u.
Tyter. Thesalia voor dezen vaken ick u zeyden/
Dat ghy ghelaeten van uw' voorneem zaude scheyden/
De Liefd die ghy my toont tot danck-zeg my verbind/
Verschulden kan ick niet hoe zeer ghy my bemind/
Herkennen mach ick wel/dan gheenzins evenaeren/

Een waer de reden gansch van my verbloghen waren,
Ick ben my zelven niet: want ben my zelven quyt.
Thes. Zo ghy alleen het beeld mijns hert en ziele zyt.
Tyter. En zo ick in mijn herte oock mijn beelde draghe.
Thess. Zo moet ghy lyck-wel noch mijn quelle dan beklagen.
Tyter. Beklaghen! zo ick doe.
Thess. Zo hebt ghy medely.
Tyter. Mits ick uw' knaging zie/en wat ghy lijd om my.
Thess. En kan dat medelyde gheen weer-liefd beweghen?
Tyter. Och Neen/de eerste liefde houdt de tweede teghen.
Thess. Is vrucht-loos dan mijn hoop?
Tyter. Om 'tgheen ick heb ghezeyd.
Thess. De vruchtbaerheyd nochtans in uw' vermoghen leyd.
Tyter. Vermoghen zonder wille is van gheene waerde.
Thess. Ick bid verlicht mijn pijn.
Tyter. My zelven ick bezwaerde.
Thess. Beweghen niet de traenen die ghy bigg'len ziet?
Tyter. 't Beweeght my mits ick weet 't om myn weerliefd 'ghesciet.
Thess. En kan deez' heete vliet uw' grond-ijs niet ontdooyen?
Tyter. Het smolt afkeerlijckheyd / kost ick mijn liefd' uytrooyen.
Thess. Hoe kan afkeerlijckheyd zijn in zoo waerden beeldt?
Tyter. Mits reyne liefdens wezen kan niet zijn verdeeldt.
Thes. Verdeeldt u dan mijn liefd'?
Tyter. Och neen/maer u 'k beklaeghe.
Thes. Hebt ghy medoghen/waerom komt uw' hulp zo traghe?
Tyter. Mijn traegheyd my behaeght gh'lyck my uw' quel verdriet.
Thes. Vermurwt u door de quelle die ghy in my ziet.
Tyter. Verschoont my door de reden die ick heb ghegheven.
Thes. Kan ick't verschoonen zo ghy moorder zijt mijns leven?
Tyter. uw' leven is my lief.
Thes. Maer myne liefd' ghy haet.
Tyter. Thessalia/de reden dat niet toe en laet.
Thes. Noch minder kunnen reden 't niet-weer-lieven lyden.
Tyter. Ten zy dat reden zelfs 't weerlieven teghen stryden.
Thes. Ondanckbaer zijt ghy zo ghy mijn liefd' niet vergheldt.
Tyter. Onwijs'lijck doet ghy/zo ghy my om weerliefd' queldt.
Thes. Helacy! noemt ghy't quelle/wat is dan de myne?
Tyter. Een mis-verkiezing.
Thes. Hoe?
Tyter. Een zelfs-ghewrochte pyne.
Thes. Ghy eerst'lijck staelt mijn hert.
Tyter. Stal ick?
Thes. En voeldt gheen smert.
Tyter. 'k En weet niet dat ick immer uws liefde verzochte.
Thes. Hoe wel ghy't niet verzocht de ommegang het wrochte.
Tyter. Helacy! uyt beleefthEyd heb ick u verzelt.
Thes. Door die beleefthEyd is mijn hert op u ghestelt.

Tyter. En zonder dat ghy wiste of ick u beminden?
Thes. Gh'lijck 't uytwaerts scheen dacht ick't inwendich oock te vinde?
Tyter. Wat zaeght ghy doch in my 't welck scheen uw' liefde waerd?
Thes. Liever met u als met een Prins te zijn vergaert.
Tyter. Ick danck u voor uw' gunst/en uw' zo milden oordel.
Thes. Ha Tyter slechten danck die brenght my weynich voordel.
Tyter. Is u mijn danck niet Lief?
Thes. Noch liever waer ick dyn.
Tyter. Tessalia/helaes! ghy myne niet kunt zijn.
Thes. Ick dyne wezen zal gheduurende mijn leven.
Tyter. Ick wensche dat ick u my zelven weer mocht gheven.
Thes. Lief/spreeckt ghy/gh'lijck ghy't meent?
Tyter. Thessalia ick zweert.
Thes. Arcadia beweent.
Thessaliaes onluck/en 't onbedacht verkiesen.
Ha Tyter zo ick dan mijn keure moet verliezen/
'k Verwurch mijn droeve hert/en werck mijn eyghen end/
Door wantrouw die my terght/waer d'oorzaeck ghy van bent.
Tyter. Thessalia.
Thes. Helaes/bedroefde arme vrouwe!
Tyter. Ick bid u Joffrou schuwt die ziels-dieveg-wantrouwe.
Thes. Wantrou/en rasend sterf.
Tyter. Thessalia bedaerdt.
Thes. Het leven my verdriet.
Tyter. Den Hemel u bewaerdt.
Thes. 'k Verhang my in mijn haeren/
En ruck dees ooghen uyt die mijn verraders waeren.
Op me/mijn herte barst. Ha Tyter ghy vernieldt/
Helaes! dees maechde-ziel. Ick bedel/smeeck/en kniel
Voor u/mijn waerde held/en voeldt ghy gheen medooghen?
Beweghen niet de vloeden mynes traene-ooghen?
Is uw hart gansch verhardt?
Tyter. Thessalia 'k en kan.
Thes. Waerom?
Tyter. Vermits ick ben een anders echte man.
Thes. Een anders?
Tyter. Zo het is.
Thes. Zo is mijn hoop verlooren.
Tyter. Vermits ick Laura tot mijn echte heb verkooren.
Thes. Ha Laura/wiens gheluck de grootste glory treft/
In d'opperste triumph uw' pruycke ghy verheft/
Ver boven 'tsteylste spits des hooghste Hemels poolen.
Ha Tyter die mijn hert en ziele hebt ghestolen.
Nu dat mijn wensch mijn faelt/mijn onluck ick beween:
Doch hertelijcke bid den Hemel u verleen
De graeghten uwes hert: laet my alleen verwachten/
Ick in de leeghste tyd vernieuwe uw' ghedachten/

 En

En speele in gheheugings beelden uw's ghezind/
Herdenckend'met wat ernst ghy van my waerdt bemind/
En midler tijd ick voede op mijn droef ghetreure/
En blyve steets vast in mijn eerste liefdens keure.

Tyter. Helacy! wat ghenoeghing kundt ghy raepen daer/
Te meer ghy my ghedenckt/te meer is uw' bezwaer/
't Waer best uw' zinnen deze passy gansch verlieten.

Thess. Ghedurich zullen deze traenens beecken vlieten/
Langs dit besturven vel/en oock in yder traen/
Zal't lieve waerde beeld van mynen Tyter staen;
En zo de born en tocht mijns traenen mochten leghen/
Of dat het droef ghezucht de tranen hielden teghen/
Zo zal de naere galmt die't hert zal brenghen voort/
Voor d'Echoos klanck noch in Toscanen zijn ghehoort/
Mits al't Arcaeds ghewest mijn klachte zal uyt-dond'ren/
Om uw' Florenca mynes Liefd' te doen verwond'ren.

Tyter. Thessalia ick bidde matich deze schicht.

Thess. Nu ick verlies/helaes! mijn Hemel/en mijn Licht!

Tyter. Thessalia vaert wel/ 't is beste dat wy scheyden/

Thess. Zo mach dees droeve Maecht heur tot heur graf bereyden.

Tyter. Uw' passy spreken doet.

Thess. Neen Tyter 't is mijn Liefd^e^.

Tyter. Ick bid u laet ons scheydende zo het u ghelieft.

Thess. Zo staet het in mijn wil! ach stondt in mijn ghebieden/
De scheyding Tyter zoud' dan nimmer doch gheschieden.

Tyter. De scheyding wezen moet/ en voor de laeste mael.

Thess. Vertoeft tot dat ick eerst de diepste zuchte hael/
Die opt uyt Vrouwen herte droevich was ghetoghen.

Tyter. Ghemeenlijck wenschtmen meest het geen men minst vermogen/
Thessalia vaert wel.

Zy kussen, Tyter vertreckt, en Thessalia valt in flaeute. binnen werd ghezonghen.

Camillo.

Waer of mijn Heer vertoeft! helaes/wien zien ick daer!
Thessalia! zy is't/'tschijnt of z'in slape waer.
Doch heur coleur betoont gh'lyck of zy waer in flaeute:
Thessalia! Thessael! me-Joffrou/ 's bloedens laeute
Is ganschelyck verkleumt/: helaes wat mach heur zijn!
Heur polsen leven noch/hoe wel in uyt waerts schijn
Zy gansch bestur ven is/ach! dat ick heur mocht brenghen
By beecke-vliet om heur met water te besprenghen/
Het lichaem is te zwaer/dies 't qualijck draghen kan:
Doch noods wet vaecken maeckt de man een dubb'le man.

Hy draeght heur binnen.

Octavio.

Octavio. Heer Guydeon ick heb het vaecken u verhaeld/
Dat als de Wyse doold hy grofselijcke dwaeld/
Het schijnt zijn Majesteyt de reden gansch ontvlieghen.
Guyd. De minne-schichte kan de wijste wel bedrieghen/
Octavio/ ick bid u/ zegt my doch de grond/
In wat ghestalt dat ghy Galdrada eerstmael vond/
Als ghy ondeckten 't gheen zijn Majesteyt verzochte.
Octavio. Heer Guydeon/ het was gh'lijck ick te vooren dochte/
Galdrada boerten met het gheen was voorghestelt/
Doch nimmer was door my 't gheheyme opt ghemelt/
Maer 't is nu zo verbreed dat ick het wel mach zegghen/
Want all't gheheym nu op's ghemeentens tonghen legghen;
Zeer haest had zy verstaen de boodschap die ick bracht/
En zach in mijn ghezicht 't secreetste mijns ghedacht/
Heur antwoord was ghereed/ met re'en zy heur verweerden/
Zo dat ick spoedich met heur/ neen/ te rugghe keerden/
Versoeyden 's Keysers gift/ en brack de Keysers hoop/
Ja zeyden dat heur eer was om gheen Kroon te koop;
Maer eerder leven woud' in echt in boers bosschagie/
Eer zy de Keyser zoud' toe-laten zijn boelagie.
De keten noch de ring zy niet aenvaerden woud'/
Dan dat ick in heur naem de Keyser zegghen zoud'/
Hoe zy slavinne was zijns Majesteyts ghenade;
Maer gheenzins om zijn minne-luste te verzaden.
Heer/ dat ghy had ghehoort met wat re'en dat zy sprack/
En hoe beleefdelijck zy mijn voornemen brack/
Ick weet ghy om heur eere voor heur laeg zoud buyghen/
En heur hoog-achting door uw' knielinghe ghetuyghen/
Als voor de Hemels zeet waer deughdens proef op zat/
Vermits dat gift noch gaef met heur vermoghen hadt.
Guyd. Octavio het is groot wonder 't gheen ick hoore/
Hoe eyghen-baet heur niet en leyde in bekoore/
Vermits de ghaven vaecken wercken veel men ziet.
Octavio. 't Is waer/ zy wercken veel/ maer in Galdrada niet.
Guyd. Octavio wat middel om by heur te komen/
Om zien dees waerde Vrou?
Octavio. Mijn Heer ick zoude schromen
Te leyden yemant daer: doch Heer ick weet u raed/
Een mynes kennis daegh'lycks heur bezoecken gaet/
Die kan u brenghen daer.
Guyd. Zeer zult ghy my verbinden.
Octavio, Zo veel ick niet en zeg of meerder zult ghy vinden.
Guyd. Ick bid u laet ons gaen.
Octavio. 't Zal garene gheschien.
Guyd. Om dees uytmunsteres der deughde eens te zien.

Laura.

Af-zijn wat kund' ghy doen/ heeft uw' kracht dit gheweld/
Dat ghy ruckt uyt mijn hert hem die daer was ghestelt?
Laes! niet alleen ghestelt/ maer echtelijck verkooren/
En hem met eedens band voor mynen man ghezworen:
O Laura/ u bedaerdt/ ziet Laura wat ghy doet/
Bezwaerdt u zelven niet/ bevleckt niet uw' ghemoed/
't Gheweten is te eel/ de wroeghing zal zo wroeten/
Dat ghy uw' leven zult in quelling eynden moeten.
Ghy Tyter hebt ghetrout/ weet ghy wel dat die trou/
Belet ghy nimmer kund zijn Flavios echte Vrou?
Door Flavios ghevry/ strijdt dees aenlocking teghen/
Wat terght u Laura? wat? ha laet u niet beweghen/
Te meer dat Flavio weet wy beyd' verbonden zijn/
Dat ick zijn eyghen ben/ en Tyter echtlijck mijn.
De Liefd' die Flavio toont kan tijd/ helaes! verslyten:
d'Ontrouw die'k Tyter doe mach hy my dan verwyten.
" Gh'lijck Princen toonen gunst aen stichters van verraed/
" Om krencken 's vyands macht/ en meerd'ren eyghen staet/
" Zo haest is niet volbrocht 't verraed tot hunliens voordel:
" Of flucks de Prince valt in't wel verdiende oordel
's Verraders/ die hy dan in't minst gheen g'loof en gheeft.
Waerom? om dat hy zelfs zijn Heer verraden heeft.
Dus Laura u bedenckt/ wilt uw' eed-breking schouwen/
Want Flavio t'wijff'len mach ghy hem gheen trou zult houwen/
En Tyter zijt ghy quijt/ 't schijnt Flavio is uw' man:
Maer d'eene hebt ghy niet/ en d'ander zijt ghy van.
Bedroeftheyd luyckt de tenten van dit arm ghezichte:
Benevelt Hemel all't verwulft uws held're lichte:
Barst open aerde/ slockt my in uw' diepste grond/
Onluckigher als my men noyt op aerden vond:
De ure mijns gheboort beklaech ick duyzent werven.
Lukrees leent my dijn narm om door dees hand te sterven/
uw' glory Romen voert. Waerom en zoud' Florens
Niet roemen van't verkrijch mijns banghe hertens wens?
Italia Goddin/ puyck van Europaes landen/
Draeght ghy de glory dat dees teere Nymphens handen
Verwurghden Lauraes hert/ mits 't leven my verdriet.
Lucrecia die sturf/ en waerom Laura niet?
Zo Tyter my verlaet lichtvaerdich onstantvaste?

Echo. Stantvaste.

Laura. Stantvaste? denckt u wel ons echte door handtaste?

Echo. Hand-taste.

Laura. Wat? denckt ghy dan noch yet zo Laura ghy vergeet?

Echo. Ghy vergheet.
Laura. Vergheet ick? lacy/neen. Helaes dat waer my leet.
Echo My leet.
Laura. O leet? u Laura/ niet? zwyght/zwyght Echo/verwyter/
Echo. Tyter.
Laura. Is 't Tyter die daer ſpreeckt?
Echo. Spreeckt.
Laura. Myn jeuchdens tydt verſlyter?
Echo. Tyter.
Laura. Ja Tyter windens-galmt/doch ghy meent Tyters gheeſt/
Echo. Gheeſt.
Laura, Gheeſt Echo? hebt ghy dan by Tyter wel gheweeſt?
Echo. Gheweeſt.
Laura. Mach ick op Tyters trouw zyn komſte wel verwachten?
Echo. Wachten.
Laura. Ha lieve Echo zegt/ weet ghy oock zyn ghedachten?
Echo. Ghedachten.
Laura. En of hy niet en quam/ wat zoud' ick dan doch zyn?
Echo. Zyn.
Laura. Zyn? acht ghy my nu zyn?
Echo. Zyn.
Laura. Zo ben ick dan niet myn.
Echo. Myn.
Laura. Hoe uwen? mach ick dan op zyn beloft vertrouwen?
Echo. Vertrouwen.
Laura. En zal hy zonder fael my zyn beloften houwen?
Echo. Houwen.
Laura. Ach die gelooven mocht dat uw' geſpreeck is waer. Echo. Waer.
Laura. Waer! lacy/warrel-windt/hoe verre is 't van daer.
Wat hoor ick/is 'tgheſpeel? waerom komt ghy my quellen?
Zo myn bedroefde gheeſt benaudelycke quellen:
De zinnen dat gheſpel noch zangh my niet vermaeckt;
Maer dees vermoeyde borſt veel eer nae ruſte haeckt.

Laura ſlaept, en midlertijdt werter binnen ghemuſikeert, en ophoudende Laura, ende ſpreeckt over luydt, en Flavio over-droomt Laura, ende ſpreeckt over luydt, en Flavio overhoordt heur, en houdt hem ſtille.

Flavio.

Flavio. 't Schynt myn Goddinne ſlaept/ Ooghs-tenten zyn gheloken/
De ſchoonſte ſterren onder d' Horizon ghedoken.
Laura ſpreeckt in heur droom. Ha Flavio 'k ghevoel myn hert u weerliefd' draecht/
Hoewel ghy om veel re'en/ daer noyt gheen blyck van zaeght:
'k Zie ghy oprecht'lyck lieft g'lyck een volmaeckten Hoof'lingh!
Veel liever Flavios Vrou als Tyter zyn Verſchov'lingh.
Te langh ghy Tyter toeft/ 't is teecken uws ontrouw/
Dus boert ick weer met u/en maeck my Flavios Vrouw:

'k Zie

'k Zie hoe dat Flavio treurt/ja in ghevaer te sterven:
Doch voor ick zulcks ghheng zal hy zijn wensch verwerven/
Voort eerst zo vayns ick noch/en ondertast zijn grond/
En plaets hem in mijn hert waer eerstmael Tyter stond/
Ha Flavio mijn Lief!

Flavio. De droomen vaecken uyten
't Gheen dat de wack're tong door schaemte kost besluyten/
Nu weet ick zy my lieft. Ha Hemel wat gheluck!
Ick onghetwyffelt nu de vrucht mijns wensche pluck. binnen.

Laura ont-waeckt zijnde. O ghy vermoeyde borst/wat moet ghy onlucks draghen.
Wtbiggeldt traenens tocht/in't heymelijck ghy klaghen
Mooght vande naere quel die gh'in uw herte voelt:
Ach! hoe dees boezems strijd rechtvaerdelijcke woeldt/
Fy Tyter 't is uw' doent/ghy doet mijn herte breken/
Ick zweer u Tyter dat ick my van u zal wreken. binnen.

Keyser Otto.

Otto. Zal't bloed niet melden schaemt als ick heur Vader zie?
Als ick hem zegghen zal 't gheen ick Galdraed aenbie?
Zal tong niet zijn verstomt? zal't aenzicht niet rood bloosen/
Als ick beken dat ick heur voor gheboel verkoose?
Berispen kan hy't niet/heur schoonheyd my verschoont/
Zo is't gheen wonder dat een Keyser Liefde toont.

Octavio.

Octavio, Mijn Heer/heur Vader komt. binnen.
Otto. Wel laet hem komen binnen:
O Hemel mocht ick hem medoochlijck t'mywaerts vinnen.

Billincion.

Billinc. Ghenaed'ghe Heer ick koom op dat uw' Majesteyt
Zo vaerdich my ghebied/ghelijck ick ben bereyd/
Nae onderdaen'ghe plicht my zelven goed en leven.
Wat gh'lieft uw' Majesteyt.
Otto. Billincion ghy kund
Verbinden uwen Prins zo ghy't verzoeck my gund/
Aen my die met zijn gunst uw' dienst wil evenaren.
Billinc. God gave hooghen Vorst dat myne midd'len waren/
Gh'lijck-aerdich met mijn wil: Want niemant in Florens
Zoud' overtreffen d'ernst om gh'noeghen/ Heer/uw' wens.
Heyser. Billincion staet op.
Billinc. Ghelieft my te verschoonen.
Keyser. Staet op het is mijn wil.
Billinc. Mijn Heer ick zoud betoonen
Gh'lijck of beleeftheyds Wet my gansch waer onbekent.
Keyser. Staet op 'tis mijn begheert. Ick zie wel dat ghy bent
Beleefd'lijck opghevoed. En oordel wel dat dezen

Hier

Hier in Toscanen moet van ed'le afkomst' wezen?
Te meer verschrickt mijn hert/ vermits de eeldom acht
d'Eer meer als goed/ of haef/ ô wist ghy mijn ghedacht!
Spreeckt ghy/ ghezicht/ voor my.

Billinc. Wat mach de Keyzer letten?

Keyser. Hoe blaeckt dit Sarsons hert in schrickelijcke hetten/
De tonghe trild van vrees om't gheen zy upten moet.

Billinc. 't Schijnt dat hy is verbaest.

Keyser. Ach! hoe 't ontroerde bloed
Mijn aderen door-grild. Billincion zo mijn leven
Waer in verlies gevaer door toe-vals-nood ghedreven?
Zoudt ghy wel stellen 't uw' om te beschermen 't mijn?

Billinc. In zulck gheval en kander niets ondoenlijck zijn.

Keyser. Zo acht ghy't doenlijck al?

Billinc. z'Oo'k d'uptkomst' kan begrypen.

Keyser. Op d'onbeschaemde steen moet ick dees tonghe slypen/
Bevocht door 't minne nat/ 't schijnt 't spreken spraeckloos word.

Billinc. Ick kan begrypen niet wat dat de Keyser schort/
't Moet yets bezonders zijn.

Keyser. Mach ick op u vertrouwen?

Billinc. Ick zweert uw' Majesteyt.

Keyser. En zult ghy't by u houwen?
't Zy of mijn hope treft/ of dat mijn wenschen mist.

Billinc. 'k Beloofts uw' Majesteyt/ ghenaed'ghe Heer/ wat is't?
Wat wil uw' Majesteyt? laet mijn ootmoed'ghe beden
Verwerven d'eer/ mijn Heer/ om hooren d'oorsprongs reden
Van uw' ontruste gheest.

Keyser. Ach! mochten't reden zijn.

Billinc. Is uw' Rijck in ghevaer? nae d'upterlijcke schijn/
Zo is't yets zwaers mijn Heer.

Keyser. Onmoogh'lijck om verdraghen/
Mijn Rijck/ mijn Kroon/ my zelfs/ die zullen't noch beklaghen/
Mist my 't gheen ick betracht.

Billinc. Mijn Heer/ wat is't verraed?

Keyser. Verraed? ja tovery/ een schrickelijcker quaet/
't Schijnt dat dit herte barst zins 't hert my was ontstolen.

Billinc. Ghenaed'ghe Heer/ houdt doch het quaet dus niet verholen.

Keyser. Billincion 'k en kan.

Billinc. Is't toverny mijn Heer?

Keyser. Tovery? ja tovery/ een onverdraechlijck zeer/
Zins zy door heur ghezicht 't hert uyt dees boezem ruckten.
Ach! hoe die felle tocht dit Sarsons hert verdruckten.
O zinnelijck verkies! vermoorder deses ziel/
Zo machtich is uw' kracht dat ick de re'en verniel.

Billinc. Natuur verkracht de wet van redelijckheyds zeden
Als vleesch-lust ons verheert.

Keyser. 't Schijnt deze manne leden

Van lasheyd trillen/laes!

Billinc. Verwondert niet myn Heer/
't Is mensch lyck.

Keyser. Mensch'lyck waer't; maer als ick dencke weer/
De neyghings voorbeeld treft de krachte onzes wesen
Des edele natuur: uyt schoon-aenlock ghe rezen:
Verschoon ick myn verkies/mits 't viel op't schoontste schoon.

Billinc. Als neyghing niet en streckt tot schande uwes kroon.

keyser. Daer in diend' goed beleyd/bewaerster mynes eere.

Billinc. De wroeging des ghemoeds natuur dwingd door de leere.

Keyser. Natuure vaecken wel de Leer te boven gaet.

Billinc. Zo werdt de leer verkracht/streckt onz' natuur tot quaet.

Keyser. Noodzaeck'lyck quaet verschoont het misbruyck door de reden.

Billinc. Zo most de reden dan heur laurier pruyck vertreden.

keyser. Waerom?

Billinc. Mits reden heeft zo scherpen evenaer/
Dat gheen misbruyck en kan verschuldicht zijn door haer/
Heeft onz' Florenca kunnen heure Prins bekoozen?

keyser. Zich zelven heeft heur Prins zich door't ghezicht verloozen/
Billincion ghy kund mijn hulper zyn alleen.

Billinc. Ghenaed'ghe Prince/mijn vermoghen is te kleen.

Keyser. 't Is alles in uw' macht/gheen ander kan het wercken:
Billincion/ick zweer/ghy zult in mijn bemercken
Een will'ghe danckbaerheyd/met Keyzerlijck herken.

Billinc. Is't mijn vermoghen/ Heer/dienst willich ick u ben/
Behoudende mijn eer: doch deze graeuwe haeren
In minnery/helacy! noyt ervaeren waeren.

Keyser. uw' Prince maeckt ghy slaef/uw' zelven maeckt ghy groot;
Baron/Graef/of Marquijs/zo ghy in deze nood/
V gunste t'mywaerts toont/al wat ghy zult begeeren
Vrymoedich eyscht/ick zweer/dat d'aldergrootste eeren
Acht ick te kleen voor u/zo ghy uw' trouheyt toont.
Billincion/ick bid/dat ghy u niet verschoont/
En klaerelijck ghezeyd/uw' dochter ick bezinne.

Billinc. Mijn dochter/Heer?

Keyser. Galdraed ick lieve/en beminne/
Zy is't die Otto heeft ontkeyzert.

Billinc. Zy/helaes?

Keyser. Galdrada is de Vrou daer ick om woel en raes
In stedighe onrust.

Marquis van Brandenburgh hebbende een Valck op zijn handt.

Brand. De Valcken zijn gherede/
Ghelieft uw' Majesteyt wy gaen!

Keyser. De honden mede?

Brand. Ook t'wintich kopp'len/Heer/'tis recht bequame tijt.

Keyser. Billincion vaert wel/en wel verzekert zijt

Myns

Mijns gunste/ghy verstaet nu grondich 't gheen ick zeyden/
Dees avond met verlanghen ick u zal verbeyden.
Neef dezen edelman is treff'lijck van gheslacht/
Neemt kennes van hem/en hem na zijn waerde acht.

Brand. Mijn Heer het zal gheschien.

billinc. Ick danck mijn Prins ootmoedich. Keyser en Marquis binnen.
Taent Godlijck licht uw' licht. Ha hoogen Hemel ghoedich!
Bedroefde eeuw' verschrickt. Pheeb staeckt dijn snelle vlucht.
Neptuin dijn vloeden stilt: benevelt held're lucht:
Ghy tintel sterren schuyldt dijn ghlinsterende lichten/
En Mane laet uw' klaert de aerd' niet meer bezichten.
Apoll' verdrooghdt dijn tocht/laet alles teeren uyt.
Zephiere wind uw' lucht in uwe boezem sluyt/
Verwelckt bloemrijcke veld/staeckt uw' verweendt vercieren/
Nu in een aerdse God de minne zotheen tieren.
De Keyzer Otto raest/hy raest! hy raest! ha Ott/
Is uyt uw' Princens hert gheroopd de vrees uws God?
Is dijn ziel zo verwoest in onbedacht verzoncken/
Dat ghy toelaet in lust uw' reden zijn verdroncken?
Is't moogh'lijck dat de schaemte niet te rugghe drijft
Uw' voorneem? door de schrick in mijn ghedachten blijft
De blozing noch bloed rood/door't herts vervaring/legghen/
Als ick/helaes! bedenck/'t gheen ghy my durste zegghen.
Zo vreemd ick't niet en acht dat ghy Galdraed bemind/
Als't my groot wonder schijnt dat ghy zijt zo verblind/
En openbaerden't aen heur Vader! aen heur Vader!
Uw' minne-lust is snood/ maer noch ist melden quader.
Ha Otto/waendt ghy ick de bloed-schand niet ghevoel/
Ghy mijn eerbaere kind verzoeckt tot uw' gheboel?
Gheboel? gheboel? neen/ Ott; ick queeckten heur op deughdich/
En tracht ghy 'tbloeyzel van heure teere lenten jeughdich/
Door prickelende lust te vellen 't heurder schand?
By d'Hemel/ zweer ick/dat veel eerder deze hand
Uw' levens draed vernieldt/al zoud' ick strafbaer sterven/
Eer ghy uw' wille van mijn dochter zult verwerven.
'k Acht boven 'tleven d'eer: mijn eer gh'lijck ghy uw' kroon.
Ha Ott'/Galdrada is zo eerbaerlijck als schoon.
Blust uyt uw' minne vuyr/verdooft uw' zotte grillen/
Uw' wille nimmer zal verkrachten onze wille.
Wat waend ghy het ghenot verwurghen kan de re'en?
Of giften en gheschenck? neen/Otto/ Otto/neen/
Heur lichaem is niet vayl voor goud noch uwe perlen;
Uw' appel smaeck'lijck schijnd maer bitter zijn de kerlen.
Ghenoot ghy heur zy waer gh'lijck een gheplucktе roos/
Die in heur pluckers hand heur glory gansch verloos.
Veel liever zach ick heur op't stammeken verballen/
By heur verzelde rey/als in uw' hand vermallen:

En yder zuyv're blad ick off're aende aerd/
Heur kleur en reuck waer uyt zijt mild'lijck had vergaert?
Desgh'lijcks ick liever wil Galdraed onrijp begraven/
En reynbaer off'ren op aen d'Hemel/eer zy laven
Zal u'w' verhette lust/mits ick't meer glory acht
Door dit besnee u'wde hooft/en eelheyd mijns gheslacht.
Ha Keyser/dolle Zar/ wat waend ghy dat Florensen
Het schoon bezit alleen/om stillen u'we wenschen?
Neen Otto/ Otto neen/ver'wurgher u'wes Wet/
Baldadighen Tyran/wat meent ghy dat het net
Van't lockende ghenot ons eer kan overstelpen?
Neen Otto/ 't vroom ghemoed zal zonder fael ons helpen/
Te wederstaen u'w'lust: dus roept dit uyt u'w' zin/
'k En wil niet dat onz'eer ghekrackt zy door u'w'mind'.
Onluckighe Galdraed/'tgheen d'Hemel u gaf graes'lijck/
Zoudt ghy verquissen dat in Keysers luste dwaes'lijck?
Den Hemel u behoed/hoe wel't een Prins u verght/
„ Te meerder is u'w' lof/hoe meer ghy zijt gheterght.
„ Waer gheen aenvechting is/daer is gheen overwinnen:
Toont nu u'w' deughdens kracht/weer-strijd het vuyl beminnen.
Mijn dochter is een Vrouw/en Vrou'wen aerdt is zwack/
En dat zijn loos beleyd heur eerb're teughel brack/
't Is immer wel ghebeurt dat lust zo hoog kan steyg'ren/
Dat 't hert des maeght vergheet door bidden't eerbaer weyg'ren.
Van heur verwacht ick't niet; doch alles kan gheschien/
't Is raedzaem dat ick veyns/en zal ten laesten zien/
Hoe heur ghezintheyd streckt. Zy komt/en wel gheleghen.

Galdrada.

Galdra. Heer Vader.
Billinc. Dochter/God geef u zijn heyl'ghe zeghen/
Hoe wel dat mijn ghemoed zeer heftich is ontstelt.
Galdra. Wat oorzaeck Vader is't? wat isser dat u quelt?
Billinc. Ghy zo vermetel zijt my niet te openbaeren/
Wat aen u is verzocht door die die by u waren
Van 's Keysers Majesteyt/of achten't ghy niet waerd'?
Dat ghy u'w' Vader zulcken wichtigheyd verklaerdt?
Een toeval die vermach te ryzen onz' gheslachte.
Galdra. Ick zweech vermits de Keyser nae mijn eere trachte/
Een tyding die/ick weet/u'w' herte deeren zou.
Billinc. Wel dochter! hoe? Galdrada zijt ghy niet een Vrou?
Galdra. Een Vrou/maer niet om zijn zijn Majesteyts gheboele.
Billinc. Galdrada zwijght/ick ben recht anders van ghevoelen.
Galdra. Van wat ghevoelen Heer? dat hy't niet heeft verzocht?
billinc. Neen/dat ghy zijn verzoeck wel heym'lijck toestaen mocht.
Galdra. Om stillen zyne lust?
billinc. 't Is een des Wereldts Goden.

Weet

Galdra. Veel min betaemt hem dan te breken Goods gheboden.
billinc. Wat anders is de lust eens Prins als des ghemeent.
Galdra. Ick acht het gh'lijck misbruyck die't knecht of Prins verleent.
billinc. Zeer groot is dat verschil.
Galdra. Hoe Vader kan dat wezen?
billinc. Men ziet dat vele zijn tot hooghe staet gherezen/
Alleen door Princens lust.
Galdra. Daer is gheen twyffel aen/
Maer heeft zy die mis bruyckt dan minder zond ghedaen
Mits zy't een Prince gheeft? dat kan ick qualijck gh'loven.
billinc. Galdrada 't schijndt ghy wilt een hayr door midden kloven/
Niet doold zy die de vrucht eens Keyzers liefd' verkiest.
Galdra. Veel doold zy die om Keyzer eer en ziel verliest.
billinc. En dat hy om uw' liefd' in razerny gheraeckten?
Galdra. Meer eer voor my als dat hy my zijn boele maeckten.
billinc. En zo de Keyzer om uw liefde schielijck sterft?
Galdra. Veel beter als dat uw' Galdraed heur eere derft.
billinc. En of men niet weer vond zo goedertieren Heere.
Galdra. Goe Keyzers vindmen wel/ maer gheen verloozen eere.
billinc. En of de Keyzers liefde verwisselden in haet.
Galdra. Veel liever als dat ick zijn ghayle lust toelaet.
billinc. En dat zijn gramschaps toorn liet trachten nae uw leven.
Galdra. Gheen vrees/als ick behoud' 't gheen hy my niet kan gheven.
billinc. uw' eer ghy zegghen wilt?
Galdra. 't Is waer/myn eer ick meen.
Mijn leven liever mis eer ick zijn wil verleen.
billinc. 't Is om mijn staet te doen mijn welvaert en mijn goeden.
Galdra. Veel beter all' verloozen als bevleckt in bloede.
billinc. Zoo't heymelijck gheschiedt/zo isser gheen ghevaer.
Galdra. Ja alsser inden Hemel gheen al-ziender waer.
billinc. Hoe? kan een Keyzer dan ons eenichzins bevlecken?
Galdra. 't Zy wien het zy/ 't moet tot onz' eer vermind'ring strecken.
billinc. Vermindert het uw' eer zo ghy een Keyzer payt?
Galdra. Onechtelijck verzaem heeft gansch gheen onderscheyd.
billinc. Boelering met een Prins verschoont altijd de hoof'ling.
Galdra. Verschoonen met gheboert/en zy blijft de verschoov'ling.
billinc. 't Is nochtans in deez' eeuw' 't ghewoonelijck beloop.
Galdra. Mijn lichaem Vader is voor gheen ghelds-loon te koop.
billinc. En of ghy waerdt ghemaeckt Graefin of Hertoginne.
galdra. Oneerlijck is de staet verkreghen door de minne.
billinc. En waendt ghy dat daerom u yemant laken zou?
galdra. Een Keyzers boel? veel eer een arme herders vrouw.
billinc. Zottin/ wat gaeter voor de weeld en staten heerlijck?
galdra. Ick acht de vrome armoed' luckigher en eer'lijck.
billinc. De eer/wat is de eer? is't meer als slechts de schijn?
galdra. Wien heym'lijck zondicht/Vader/kan niet eerlijck zijn.
billinc. Galdrada houdt uw' rust/te diep zijn uw' ghedachten.

Galdra. De Keyzer mach niet anders van Galdraed verwachten/
Als dat ick acht mijn eer zoo waerd als hy zijn kroon.
billinc. Galdraed hy wordt gheterght door d'uytmunt uwes ſchoon/
Waer door ick hem verſchoon.
Galdra. En hy moet my verſchulden.
billinc. De paſſy zynes liefd' en kan niet wel ghedulden/
De liefd' vermach het al/ 'tkan meerd'ren onze ſtaet;
'k Verwonder dochter dat ghy u niet raden laet/
'k Ghevoel de Keyzers quel die hy my openbaerden.
Galdra. Zo was zijn ſchaemte 'tzoeck zo hy 't u zelfs verklaerden/
billinc. 't Gheſchenck van ſtaet en haef die dochter hy belooft/
Behoort by u en my voor waer te zijn ghelooft.
V/my/en d'onzen al vermeet hy groot te maken.
Galdra. Veel kleender als wy zijn kan hy zijn luſte ſmaken.
billinc. Een Keyzers woordt gaet vaſt.
Galdra. Ha Vader niet zo vaſt/
Of menigh werden vaeck door ydl'e waen verraſt.
Wat b'loven Princen niet om luſte te verwerven?
Maer laeten die beloft int niet-volbrenghen ſterven.
Dus 't reuckeloos betrou van die g'not-gier'ghe menſch
Bedriecht hun valſche hoop/en ſtilt eens anders wenſch:
Mans zijn van eender aerdt / als luſt heeft al 'tvermeten/
Flux door 'tgheuieten is de danckbaerheyt vergheten.
Luſt uyt het bloed eerſt vliet/die preutelende graeght
Ghenoten zijnde ſterft de lock-Vrou/ja 'tmiſ haeght:
Daerom is 't wel ghezeydt/en met bedaerde zinnen/
Soo langh het weygh'ren duert zo langhe duert het minnen.
billinc. Na ick u ſpreecken hoor/zo ſchijnt het ghy niet wilt/
Dat 's Keyzers graghe luſt door u zou zyn gheſtilt;
En dat ick 't u ghebood/zoudt ghy het durven laten?
Galdra. Zo moeſt ghy inde plaets van lieven my dan haten/
't Welck was u Vaders plicht/helaes! te kort ghedaen.
billinc. Ick vraegh' u of ghy teghen myne wil zoudt ſtaen?
Zo veel mijn plicht aengaet/daer in hebt ghy gheen raden.
Galdra. 'k Gh'loof niet ghy mijn ghemoedt zult trachten te beladen;
Uw' liefde immer is te groot tot my ghe weeſt.
billinc. 'k Wil dat ghy Ottos zieckt door u weer-min gheneeſt.
galdra. De kinder plicht behoort te buyghen onder Vader;
Maer lijck wel is ziels heyl ons allen noch veel nader/
Ghehoorzaemheyt int goedt ick nimmer teghen ſtreed.
billinc. Ick wilt.
Galdra. Ha Vader.
billinc. Wat?
Galdra. Verhoord doch myne beed.
Is 't moog'lick dat uw hert glipt buyten redens ſpooren?
Dat ghy meer na aenlock des wereldts pracht wilt hooren/
Als na voorzichts beraed? Ick ben uw vleeſch en bloed.

En wilt ghy dat uw kind onwillich u misdoet?
Gods toorn ghy verwreckt, verdubbeld werd de zonde,
Zo ghy myn wil verkracht, 't gheen ick noyt doen en konde.
'k Veel liever deze pruyck ontruck heur blonde haer.
Verscheur dit marm're vel. 'k Verniel 'sooghs lichten klaer.
Verwurch dees azems tocht, want 't is myn ziele teghen,
Dat ick dees zonde met de Keyzer zoude pleghen,
Veel gragher van uw' handt ick sterve Vader Heer,
Eer ick door boelery bevlecken zal uw' eer.
Myn leven waer my wars, verdrietich waer myn leven,
Dus neemt ghy 't Vader weer die 't my eerst heeft ghegeven,
Verand'ren zal ick niet, in spyt van Keyzer Ott.

Billinc. O Hemel met wat danck zal ick nu hooghen God
Verbreden uwen naem? Wat kracht ghy de ghemoeden
(Om al hun doent en werck te stuuren tot het goede)
Kundt gheven. Waerde kind al wat ick heb ghezeydt,
Was om te proeven u. 'k Zie hoe de deughd' u leyt,
'k Zie hoe u teere jeughd' nu teelt eerbare looten,
Waer 't anders dochter, 't had my jammerlyck verdrooten.
Verergert niet door 'tgheen ghy van my hebt ghehoordt,
Want onder al 't ghespreeck en wasser niet een woordt
't Gheen ick met ernste sprack. Maer dochter al myn zegghen
Alleenlyck streef om na uw' neyginghe te dregghen,
'k Vind nu uw' herte gantsch ghebors-weert met de re'en,
Zo dat ick acht ghy in Toscanen zyt alleen
De Phenix onzes eeuw', onmoog'lyck te ghelooven
Dat Keysers gift noch gaef uw' eere niet kost rooven:
Myn ziele ghy verheuchd', Galdrada, kind, ghy zyt,
Verlenghster, ja vermeert de schaeck'len mynes tydt.
Ha dochter dat ghy wist hoe waerdich ick u achte.

Galdra. Niet anders mocht ghy van uw' dochter oock verwachten.

Billinc. Waerom?

Galdra. Vermits ghy my in deughd hebt opgequeeckt.

Billinc. Vaeck zachmen dat ghenot en lust deuchds teugel breeckt.

Galdra. Niet waer beradingh is, of zorgh int na-bedencken.

Billinc. Nochtans vermoghen veel de giften en gheschencken.

Galdra. By die het tytelyck meer als het hemelsch pryst.

Billinc. Wel anders, dochter, ghy in uwe doent bewyst,
In wat manieren zalmen best de Keyzer stillen?

Galdra. Met re'en.

Billinc. De Princen vaeck gheen re'en verstaen en willen.
En meest waer lust vooghdyt.

Galdra. De reden lust verwint.

Billinc. Verwint?

Galdra. Verwint.

Billinc. Waerom?

Galdra. Vermits de lust is blind.

En zoud' een blinde mom de ziende re'en verduysteren?
billinc. Och ja.
galdra. Waerom?
billinc. Mits lust nae reden niet wil luyst'ren.
galdra. 'k Vermeet my dat ick Otto re'en zal doen verstaen.
billinc. Wel dochter laet ons t'zamen nu ter Kercke gaen/
galdra. En bidden d'opp're God ons beyden te versterchen.
Op dat wy in deez' strijdt Godzalich moghen wercken/
Ick zal/ met u verlof/ gaen nae de Heremijt.
billinc. Wel gaet in Godes naem 'k weet ghy daer welkom zijt.

beyde binnen.

Derde Bedrijf.

't Gheruchte.

Ghezwinghe vlught mijns galmt nu uyt Florenca scheyd/
En Lauraes minne-werck aen trouwe Tyter zeydt/
Ick dring' de wolcken door/ verplaets in alle oorden/
De teghen-voeters steets door my van alles hoorden/
Ter vaert ick spoedich in Arcadia raken zal/
't Gheruchte snellich vliet / dus ick verkund' het tall'
Wat op de aerdens ronde omring opt gheschieden/
Mijn galmt zal in't ghehoor van trouwe Tyter vlieden/
Verklickende de kuur van Lauraes Vryery/
En hoe zy heeft ghenieticht al de trouw'/ die zy
Heur Tyter was verplicht/en Flavio heeft verkoozen:
Dus Tyter eynd'lijck heeft zijn Lauraes liefd' verlooren:
Verquist is all' heur eer/ de schaemte is zy quijt.
Nu voort ghezwing gherucht als klapster vande tijd.

binnen.

Tyter.

Arcadia hoe wars ben ick van uw' ghewefte/
Lang hebt ghy my verveelt: maer/ lacy! nu in't leste
Vermoort ghy Tyters hert door deez' bedroefde maer/
Die my 't gheruchte brengt. Hoe aeckelijck en naer
Arcadia ghy zijt! Hoe wredelijck vernielen
d'Inbeeldinghen mijn hert! O lieve beeldt het knielen
Voor't autaer uwes schoon werdt bitzich my gheloont.
Is dit de trouwe trouw' die Laura ghy my toont?
Zijn dit Liefds vruchten van Liefds-enting zeven jaeren?
Dat wy drie jaer ghewoordt/ en vier in echts trouw' waren?
Is't gansch vergheten Lief? Is't gansch uyt uw' ghedacht?
Heeft minne-schicht gheheel de heyl'ghe re'en verkracht?

Fy Laura/fy/helaes! heeft 't af-zyn dit vermoghen/
Dat liefd' zo vaerdich sterft/mits 'tbeeld is uyt uw' ooghen ?
uw' trouwen Tyter heeft zyn Nymph zulcks noyt vertrout:
Doch eerlyck ick ontman/maer eerloos ghy ontvrouwt.
Wat kan bedillers schemp als van onz' doent zy spreken/
Verschrickend' van tyds werck die uw' trouw koste breken/
Doch anders zegghen als dat ghy licht vaerdich waert?
En ick ghetrouw' bleef/maer d'onluckichst' op de aerd:
Want langher ick niet wensch het aenghename leven/
Dan als myn liefd' tot u myn trouwloos mocht beghevẽ.
O passy al te vreemd/bespottelycke boert/
Hoe onwaerschynlyck schynt de teughel die ghy voert/
En immer voeldt myn hert warachtich uw' vermoghen.
Herts-boden beeldt ghy uyt de droeve storm uws ooghen/
Wat deze borst besluyt/als lacy! my voorbeeldt
Wat echte heyl'ghe vreughd een ander my ontsteelt.
Het leven my verdriet/'tghemoed verzwackt zo deerlyck/
Te zien myn ramp/helaes! en Laura blyft oneerlyck.
O Tyter sterft/ach! neen/veel droeve jaren telt
Vol bitterlyck gheklach/die uw' herts trouwe meldt/
Zo is uw' droefheyd vreughd: want yder zal dan weten
Dat uwe trouw volhert/hoe zeer ghy zyt vergheten.
Vergheten? 't kan niet zyn: verlaten dat's ghewis.
't Waer schrick'lyck zo gansch uyt die schoons gheheuging is?
Die/die heur was zo waerd'/die/die zy onlangs eerden/
Die/die heur leven was/die/die heur hert beheerden/
Die/die heur eyghen is/hoe zeer zy heur verstout/
Die/die waer meed' voor God zy echt'lyck was ghetrout.
O Laura als ghy uwe blonde hayren vlechten/
Herdenckt hoe Tyters hand die blonde hayren slechten
Met herte speecksels vocht. Wat pijn wurght nu mijn hert/
Als ick denck dat dat hayr een ander nu verwerdt.
En uw' sneeuw witte hand waer d'ad'ren blaeu in wroet'len/
Een vreemden/ja uytheems/nae lust en wil zal troet'len:
En uw' verweende mond/waer lodderden mijn lust/
Niet van uw' Tyter/maer een ander werdt ghekust.
Ha Laura al te wreed vergheldt ghy mijn liefds yver/
't Ondanckbaerlijck ghy loont uw' zeven-jaeren-stryver/
Een liever die nae d'uur hy Laura u verkoos/
Afkeerlijck nae de pluck was van een ander roos.
Al t'schoon scheen my te zijn uw' zuyv''re lieve beelde/
Maer noyt begeertens graeght ghenietens luste teelde.
't Was my ghenoech het schoon een-aerdich met u scheen/
En dat mijn trouwe steets beooghden u alleen.
Alleen waert ghy mijn al/'ken had gheen meer verkiesen/
En nu vergheldt mijn lief/my al met 't al verliesen.
Doch waent ghy dat den Hemel niet en is versteurt?

 Vermits

Vermits Toscanen ziet meer als opt is ghebeurt:
Ondanckb're Florentinn'/ha wispeltuur'ghe Vrouwe/
Te quack loos ghy ontsplist de echts trots uwes trouwe?
'k Zweer Laura dat ick eerder hebben zou ghelooft/
Phoeb' zyne stralen door de Maen zou zijn ontrooft/
Als ick van uwe Liefd'. Doch 't mach zijn dat ghy trachten/
Oh'lyck ghy my 'tleven gaeft nu door de droef ghedachten/
Te moorden Tyters hert. Ha schrickelijck ghewoel/
uw' na-smaeck weer vernieuwt/hoe levendich ghevoel
Ick Lauraes gunste noch in mijn gheheughen legghen/
Meer als de laffe tongh met woorden wel kan zegghen.
Zeght ghy't spraeckloose hand wat teecken dat ghy draeght/
Van druck-spraeck die u gaf de liefdeloose maecht?
De liefd-vergheeten-schoon de heug'nis-loose Juffer/
Die van een wack're Gheest nu maeckt een droom'ghe zuffer?
't Zal niet ghebeuren meer ghy in uw' narm bevat
De schoonste ziels-dieveg die opt Toscanen had.
't Ghekus/'t ghenarm / 'tghestreel dat weer-liefd' kost verleenen/
Wreeckt laey! nu de tijdt met bloede tranens weenen/
En onbeweeghlijck 'tschijnt ghy schoone Laura zijt/
Doch zo de stond ghenaeckt door 't wercken vande tijd.
En ghy de eerste liefd' bedenckt en 't tweede mallen/
'k Weet dat ghy in onmacht en zwymelingh zult vallen;
En leeren anderen hun te hoeden voor eed'-breeck/
Hier wreeckt ghy 't Laura zelven zonder dat ick wreeck.
Dus wreeckt het quaed zich zelfs. Ha valsche Vrouw ontrouwe!
Uw' eere ghy verliest/mijn eere ick behouwe
Ha wereldt/valsche mom.

Theophelos.

Theoph. Mijn Heer/hoe dus? neemt moet.

Tyter. Theophelos God gaef/ de laetste drop mijns bloed
Dees aderen begaf. Wat zegghen u de sterren?
Ick achte dat die zo onluckelijck verwerren.
Dat gh' in uw' sterre-kunst de teeckenen bevind
Dat Laura my verlaet en Flavio bemind.

Theoph. Recht anders als ghy waent de sterren my voorzegghen.

Tyter. Waer is u werck?

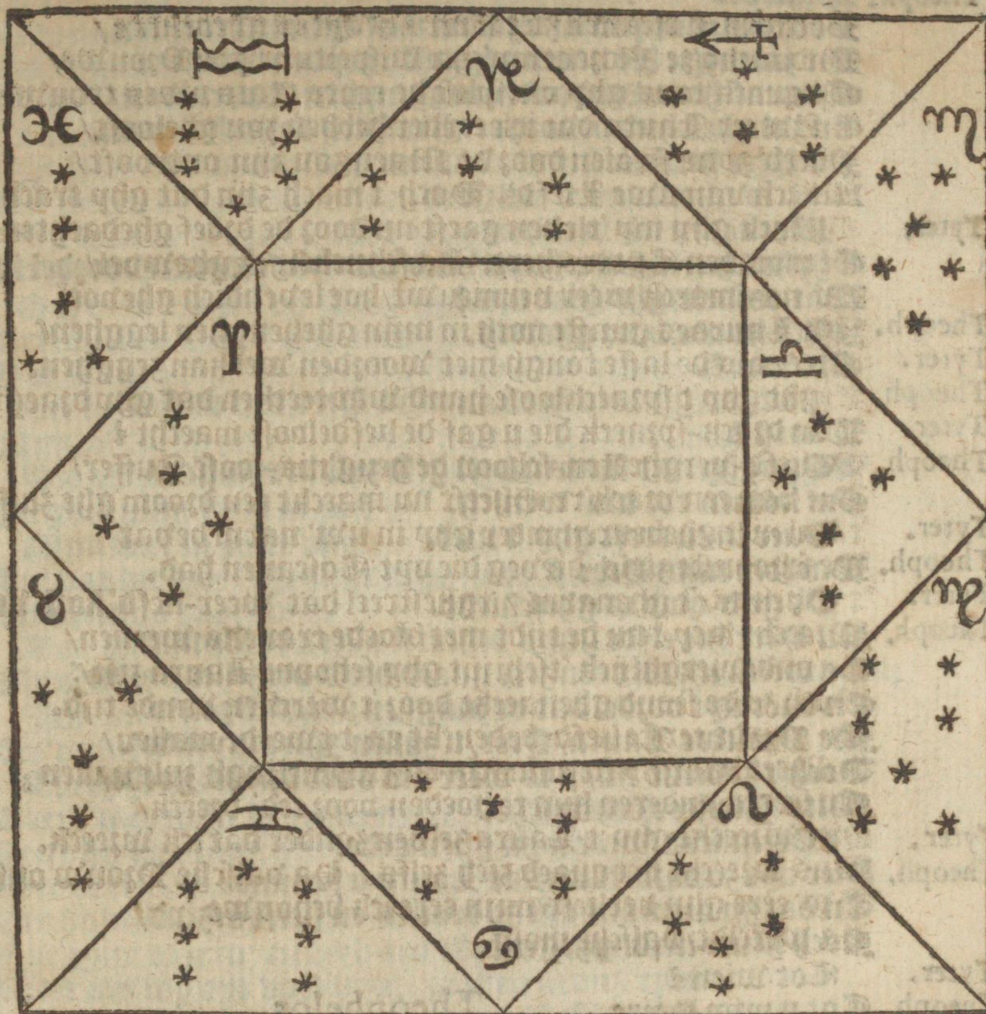
Theoph. Hier Heer.

Tyter. Wilt my 'tgheheyme zegghen.

Theoph. Int eerste huys de vraeg alleenelijck bestaet.

Tyter. Wat voorzegh vind ghy daer? is die goed?

Theoph. Neen/z' is quaet;
Vermits zy in het top met sterren twee verscheene/
En heure ghezellin maer een/dus zy vereenen
Zeer qualijck/doch vermits de beelden beyd' zijn goedt
In handelingh van liefd'/zo oord'l ick/Heere/moet

Verkreghen zijn de wensch daer beyde ghy na hengheld;
Doch zeecker zalder veel ghevaers me zijn ghemenghelt/
Veel rasery; Want tusschen 'tster-huys is verscheel;
Maer eynd'lijck zult ghy houden Laura voor u'w' deel/
Om reden dat de beeldens twee hoofd-sterren rysen/
Recht uyt de Draecken staert / en daer me wy bewysen/
Hoe 't eerste beeld in't opperst/met de tweede g'lijckt:
En neyghen na het vuyr: Waer merckelijck door blijckt:
Ja klaerder: Mits het beeld God Jupiter beheerden/
In 't teecken Aries: 'tgheen dat mijn Heer begeerden/
Ghevallen zal. Doch mits dat Rubeus bezit
Het vijfde huys/dat 's quaet.

Tyrer. Waerom?

Theoph. Want dit
Voorzeyd dat yemant zal na u af-lyving trachten/
Wt jalouzy : die vaeck afgunsticheyden brachte :
Of wenschen uwe dood/om gh'nieten Laura dan/
En zal gheschieden door een hoofdich oorlochs-man.
Nu Heer het seste huys/ 't welck in Geomancie
Letitia is ghenaemt/dats goed.
Tyter. Met reden ick verblye/
Ghy noch een Ster-huys vind 't welck 'tmynen voordel is ;
Wat oordelt ghy hier uyt ?
Theoph. Ick houde voor ghewis.
Tyter. Ghewis ?
Theoph. Niet zoo ghewis het kan mijn Heer wel missen.
Tyter. Wat ist ?
Theoph. Dat ghy met Laura veel geld zult verquissen/
Om komen tot uw' wensch.
Tyter. Daer in en treft ghy 't niet.
Theoph. Waerom mijn Heer ?
Tyter. De geld-quis is gheschiedt.
Theoph. Nu Heer het elfde huys beheerst alleen de Zonne/
De welck ick met een zeer quaed beeld verzellet vonne ;
En daer uyt oordel dat de maghen uwes Vrouw'/
Me Vrouwe Laura/ Heer/ u zullen zijn ontrouw'.
Doch 't zevenst' huys is weer om over dubbel goede/
Mits Jupiter beheerscht.
Tyter. 't Verquickt weer mijn ghemoede.
Theoph. Hier uyt zo oordeel ick dat Laura u bemind/
En dat zy niemant oyt zo trouw' en heeft bezind/
Noch heure liefd' ghegrist.
Tyter. Tot wien ?
Theoph. Tot u mijn Heere.
Tyter. 't Waer Flavio heur deed heur liefde van my keeren.
Theoph. Neen Heer ten kan niet zijn/ 'tschijnt dat mijn Heere raest ;
Hoe ? Jupiter beheerst het eerste beeld en 'tlaest :
Dus Heer steld u gherust/bedaerd u/zijt te vreden.
Tyter. En kundt ghy van uw kunste gheven goede reden ?
Theoph. Geomancia groote kunst en weet bevaet/
Op lynien en punten al de grond bestaet/
Ghestelt in plaetse van de elementen viere/
En sterren en planeten/en na oud' maniere
Ghenaemt een aerdsche weet. En zo door yder punt
Een sterre werdt bekendt/en yder lijn verkund
Een element/en yder beeld aenwijst in 'tleste
Vier deelen van de wereld/oost/noorden/zuyd/en 't weste.
Waer uyt zeer duyd'lijck blijckt hoe dat Geomancia
Niet anders wesen kan als rechte Astrologia/
Die heur in dryen deeldt/ghelijck wel blijckt hier by :

h' Eerste

d'Eerst' d'Hemel/d'aerd de tweed' is/en derd' d'Alchimy.
Men mach Geomancijs natuur niet anders achten
Als/eygentlijck/ beweging onzes herts ghedachten/
En wille om te weten 't gheen noch is onwis/
Zo dat dees kunste recht'lijck een beweging is
Des Hemels/die de ziel weetgierichlijck kan dwinghen/
Om weten de toekomende en duyst're dinghen.

Tyter. En wat de sterren u voor-zegghen gaet dat vast?

Theoph. 't Voor-oordeel door dees kunste vindmen waer in't last.

Tyter. O Hemel dat ick op zijn zegghen mocht vertrouwen!

Theoph. Vetrouwen Heer? ghy mooght het wis en zeker houwen/
Dat Laura blijft ghetrouw'/doch t'af-zijn kan veel doen.

Tyter. En daerom wil ick flucks my nae Florenca spoen/
Mijn afscheyd neem ick zeker van de Koning morghen.

Theoph. Die zelfs de zaecke treft/mijn Heer/moet zelven zorghen/
En gaet mijn Heer in post?

Tyter. Mijn hert in poste vliet/
Tot dat dit droef ghezicht mijn lieve Laura ziet.
Theophelos vaert wel.

Theoph. Den Heme l u beware.

Tyter. Ghedenckt my by dees gift. *Hy gheeft hem yets,*

Theoph. Ick wensch mijn Heer welvaren/
En 't gheen zijn herte wenscht.

Tyter. Theophelos vaert wel. *binnen.*

Theoph. Vaert wel/mijn Heer/vaert wel. In wat benauden hel
Heeft hy hier lang ghewoeld'/en draeght zijn hele mede/
Met veel lofwaerde gaven d'Hemel hem beklede/
Ver boven het ghemeen. Onz' Prins hem achten zeer
Nae zyne waerd'/en deed aen Tyter groote eer/
Meer als wy opt voor dezen zaghen in onz' tyden/
Het gheen zijn minder speet/en zijn ghelijck benyden/
En die Fortuyn begift ghemeenlijck zijn ghehaet/
Zo dat de haet en nijd spruyt uyt de grootste staet/
Dies zijn misgunners moogh'lijck nu op't bitterst' spreken/
Tot krencking van zijn eer/om zo de liefd' te breken
Van Laura zyne echte en ghetroude Bruydt/
En 'tminste datmen weet werdt aldersnoost' gheduyd/
Ghelijckmen huydendaeghs/helacy! wel bevonnen/
Zo dat hy daer verliest het gheen hier was ghewonnen.
Ha yst're snode eeuw! vol woeling/nimmer stil:
De eer niet langher duurt dan als de snoden wil.
Doch wat kan't deeren hem? de deughd heeft dat vermoghen/
Dat zy in't eynd ontdeckt de nickerlijcke loghen.
Al is hy Laura quijt/zo blijft hy die hy is/
En dencken mach de beste schutter schiet wel mis/
Hoewel zijn echte Bruyd/en Lief zal zijn verlooren:
Doch een verlooren/zeyd de spreuck/tien weer verkooren. *binnen.*

Aenvechtinghs warr'ghe strijt
Die 't eerb're herte lijd,
Verarghert gheene menschen
Als deughde wederstaet
Het snoode en boose quaet,
Des nickerlijcke wenschen.
De Keyser heeft ghezocht
Te slissen d'heete tocht
Van zijn verwoeste zinnen.
Maer die zich wel bezint,
En vleeschs lust oogh onblind
Schrickt voor het dert'lijck minnen.
De krachte des natuur
Is onse na-ghebuur:
Doch laetmen die indringhen,
't Misbruyck ons niet verveelt,
Natuure schielijck eelt,
't Zy wy heur kracht bedwinghen.
Bedwinghtse door maet lust,
Zo werckt ghy zelfs uw' rust,
Kund ghy heur over-Heeren;
Gheeft ghy heur wille al,
Natuur e zeecker zal,
Noch meer en meer begheeren.

Sy gaet in de kluys/ maer de kluyzenaer niet vindende/ leest in Boeces.

Keyser, Brandenburg, Guydeon, Octavio, de Keyser hebbende een Valck op zijn hand, komende haestich uyt ghelijck of zy een proye vervolghden.

Keyser. De Valck te hetzich was/ 'k acht dat hy der waerts viel.
Brand. Daer niet/ Heer/ want ick steedts oogh op de Voghel hiel.
Keyser. Zo moet hy after d'Olme plantingh zyn ghesceten.
Wat Joffrou zie ick daer?
Octav. Zy is Galdraed gheheeten.
Keyser. Galdraed? Neef Brandenburg/ waer of de Voghel is?
Dat ghy met Guydeon daer ginght/ zoo waermen wis/
Dat als hy hem op-heft/ wy hem beluuren moghen/
En ick zal blyven hier om na de Valck te ooghen:
Zo gaen wy zeecker.
Brand. Heer wy gaen/ zoo 'k hem ondeck
Door teecken ick terstond de Hoorens wind ontsteck. binnen.
Keyser. Octavio 'tis zy, zy moet hier komen vaecken/
By dezen Kluyzenaer. Hier door zal ick gheraecken
Aen 't gheen myn ziele wenscht.
Octav. Uw' ziele wenscht? hoe dat?

Keyſer. Men zal verſpien wat kleen de klupzenaer aen had.
En zyne baerts fatſoen/ om my daer na te kleeden/
En onder ſchijn van hem in zyne klupſken treden/
Galdrada waenen zal de klupzenaer daer zit/
En 'tzal de Keyzer zijn/ die knielend' heur aenbid/
Gheloovcn zal zy al het gheen ick heur zal zegghen/
Mits ick myn ſpreecken zoo voorzichtich zal belegghen
Dat zy niet weten zal/ of 'tis de klupzenaer:
En als ick inde klups alleene ben met haer/
En ick heur tot mijn wil met re'en niet kan beweghen/
Zo zal de minne-kracht 't ghewelt mijns luſte pleghen.
Octa. Hoe zal mijn Heere treffen die bequame tijd
Dat deſe klupzenaer hier niet en is?
Keyſer. Ghy zijt
Niet ſchalck ghenoech/ Octaef. Ghy zult hem boodſchap draghen
In myne naem/ en dat ick hem yets heb te vraghen/
En daerom by my komt/ en als hy is ten Hoof/
Zult ghy hem onderhouwen/ midlertijd ick roof
Int naghebootſte kleed de Nectars-voedſel-zoetheyd/
Wiens na-haeck-graegtens luſt in dit verhette bloed leyd.
Octav. Mijn Heer 'tis wel bedocht. Brandenburch blaeſt de Hooren.
Keyſer. Heer Brandenburg die blaeſt/
De Valck moet zijn verſpiet/ laes! hoe mijn herte raeſt/
Na d'aldereelſte prooy/ komt laet ons derwaerts ſpoeden.
Octa. Want Brandenburch die mocht yet zonderlinghs vermoeden.
Keyſer. Ha glorieuſe klups/ wiens arme dack bedeckt
De waerdichſte Goddin die Ottos herte breckt. beyde binnen.
Galdra. Waer mach de klupſ naer zijn/ 't is beſt ick noch verwachte/
Voorzichtich was 't ghedaen dat ick Boeets me'e brachte/
Om midd'ler tijd ick toef te oeffenen mijn gheeſt;
Hoe nut is 't voor de menſch die ſteeds yets ſtichtichs leeſt. Zy leeſt.

Guydeon.

Guyd. Het was Galdrada die zijn Majeſteyt verſpieden.
Ha Hemel wat gheluck ghy laten mocht gheſchieden!
Om dees Goddin te zien/ d' uytmunſteres in deughd';
De peerle van Toſcanen. Wiens bedaerde jeuchd'
Heur teghen 's Keyſers luſt door eers ontzich bevryden:
Ha glorieuſe vrouw'/ miraeckel onzes tijden/
't Is beſt ick achter deze haeg in ſchuyl gae ſtaen/
Om zien Toſcanens puyck/ als zy ver-by zal gaen.

Hy verſchuylt zich, en binnen werdt ghezonghen.

Galdra. Te lang mijn Heer vertoeft! 'tis beſt ick weerom keer/
En morghen zonder twijffel/ vind' ick wel mijn Heer.
Als ick zijn klups bezie/ en met wat vroed ghenoeghen
Dees vromen man hier leeft/ wenſch ick dat God wond' voeghen/
Dat

Dat ick de werelds liefde gantſch'lijck mocht vertreen/
En in Godvruchticheyd met vaſten en ghebeen
Mijn ſchepper dienen mocht/om 't eynde mynes daghen/
Ootmoed'lyck te beſteen/en Gode te behaghen/
En zo door die behagingh winnen ick hier na
Deelachtich mochte zijn een ſtraeltjen zijns ghena/
Om door die liefdens ſtrael die uyt zijn goedheyd vlieten/
De hemelijcke vreuchd' van 't eeuwigh te ghenieten.
Zeer wel verſtae ick dat mijn wercken/ja hoe goed/
Ganſch niet verdienen / maer dat ick alleen door 'tbloed
Des een'ghe Zone Goods/die liefd' tot ons deed' ſterven/
De heylheyd mynes ziel ghenaed'lijck moet verwerven.
Al leef ick in een hut/drinck water/en niet eet/
Als eyck'len en velds kruyd/en in watmoer ghekleet;
Ja dat in alle ſchijn niet ſtrickter ick mocht leven/
Helacy ! dat en kan niet als behagingh gheven/
Aen Gode / dies ick blijf onnut en gantſch onwaerd;
Maer Gode is zoo mildt en goedertier van aerdt/
Dat hy d'ootmoed'ghe hert door gracy kan verſtercken/
En zo d' ootmoedicheyd ghelijck is met de wercken/
Door die eenvoud'ghe plicht/die God dan in ons ziet/
Niet uyt verdienſt/dan uyt ghenade/dan gheniet
De ziele d' hemels vreucht.

Guyd. Zal ick heur ſpreecken aen?
Galdra. Ick wenſch dat dit ſtuck mocht by elck zoo zijn verſtaen.
Guyd. Ick ſchreum en vrees/nochtans ghebied my tijd te ſpreecken;
Ongaren Joffrou ick de heuſ heyts wet zou breecken/
Dat ick u groet Me-zouw/ ick bid u my verſchoont.
Galdra. Hier in/mijn Heer/ghy recht'lijck uw' beleeftheyd toont/
Ick danck u vriend'lijck Heer.
guyd. 't Is meer als ick verwachten.
Galdra. Zeer qualijck ick ghelooſ dat ghy in uw' ghedachten
Zo vreemden inbeeld had/het waer gantſch buyten re'en.
Guyd. Ick vreeſden't mits dat ick Me-vrouwe vond alleen.
Galdra. Alleen? Och neen/dit boecrken ſtichtich my verzelden.
Guyd. Dies vrees ick dat mijn ſpreecken uwe leſing quelden.
Galdra. Het leſen en het ſpreecken hebben beyd hun tijd.
Guyd. Ick zeght/vermits ick acht dat ghy leeſ-gierich zijt.
Galdra. 'k Lees garen/want ick dagh'lijcks door 't veel leſen leere.
Guyd. En door 't gheheughen moet het u vernuft vermeeren.
Galdra. Of oeffenen ten minſt'.
Guyd. Me Vrou 't is wel ghezeyd.
galdra. In d' oeff'ningh van 't vernuft 't verſtandens rijpheyd leyd.
Guyd. Gh'lijck in Me-vrouw wel blijckt.
galdra. Nu toont ghy pluymſtrijck'rye.
Guyd. Met wyze liens ick immer pluymſtrijck'rye mye.
galdra. Zo mooght ghy die ghebruycken rechtelijck met my.

Me-

guyd. Me-vrouwe my vergheeft mits ick daer teghen stry.
Galdra. Hoe dat?
guyd. Ick acht Me-vrou vernuftich/en verstandich.
Galdra. Hier in myns oordeels dooldt/Me-heere/al te schandich.
guyd. Dit oordel van Me-vrou is nochtans wel besteed.
Galdra. Hoe kund ghy oord'len/Heer/van't gheen ghy niet en weet?
Guyd. In zo ver'weenden kas moet yet uytmuntend legghen.
Galdra. 't Waer beter dat ghy't docht/en zonder het te zegghen.
guyd. Is daer in yets mis daen?
Galdra. Zeer veel/ my dunckt.
guyd. Waer door?
Galdra. Vermits ick seer ongaeren vlaperye hoor.
Ten is gheen vleyery.
guyd. 't Kan anders/Heer/niet wezen.
Galdra. Waerom?
guyd. Om dat ghy my noyt hebt ghekendt voor dezen.
galdra. Me-vrouwe niet ghekent/maer wel ghekent heur naem.
guyd. Myn naem?
Galdra. Alleenlijck door't gherucht uws goede faem.
guyd. Wien meent ghy dat ick ben?
Galdra. Ick meen Me-vrou Galdrada.
guyd. Waer door kendt ghy my dan?
Galdra. Me-vrouwe aen't ghewaede/
guyd. Gh'lijck't my was afghebeeldt.
Galdra. Wien was't die't u afbeelden?
guyd. Een eelman die onlangs met u het schaeckspel speelden.
Galdra. In't spel ick my vermaeck/als oeffening des gheest/
En deze werckljjckheyd bezin ick aldermeest/
't Is vruchtbaer tijd verdrijf.
guyd. Zo hoorden ick oock zegghen.
Galdra. Vernufts proef mynes oordels/moet daer inne legghen.
guyd. 't Is zo/Me-vrou/de oorlochs kunst daer in bestaet/
" Kryghs rechte nae boots/zo in daeden als in raed.
" 't Gheval vermach hier niet: want daer in werdt bevonnen
" Gheen onluck die't verliest/noch luck die't heeft ghewonnen.
" De winner noemtmen wijs/en den verwonnen slecht/
" Mits luck noch ongheluck en heeft hier in gheen recht.
" Het eerste oog-merck is de Koning mat te schaecken/
" En zonder middel om uyt dat besteck te raecken/
'tschaeck Om daer door te verstaen wie heyrs-slachs-win betracht/
spels om Meer wijsheyd hebben moet als strengst of groote macht/
megang. Hierom gheeftmen zo veel stucken d'een als d'ander/
" Om zo te proeven als zy stryven met malkander/
" Gheevenaert in macht/dat hier diendt gheen gheval/
" Maer dat in't wijs beleyd bestaet de winning all'.
" De voet-knaep niet en mach een voet te rugghe keeren/
" Om daer door de veld-Heer voorzichtiheyd te leeren/

 Dat

" Dat hy in gheen ghevaere zijn krijghs-luyden stelt/
" Maer voor-beradich is eer hy hun leyd in 't veldt/
" Want zoder waelingh is/zo moghen zy niet vlieden/
" Voor dat de Veld-Heer hun het vluchten zal ghebieden.
" Alwaer 't de Vyand hun vermeest'rende betrapt/
" Niet wijcken moghen zy/maer eer te zijn ghekapt.
" Hier nevens is een Wet voor alle de Voet-knechten/
" Die zeven huyzen windt door 't kloeck en moedich vechten/
" En niet ghevanghen werdt/tot hooge looningh raeckt;
" Ja werdt van voetknecht tot een Coningh flucx ghemaeckt/
" En gaet waer 't hem belieft/waer uyt men mach bemercken/
" Dat d'edelheyden spruyten uyt de grootste wercken.

Galdra. Van 't schaeck-spel zo my blijckt/verstaet ghy recht den grond.

Guyd. 't Most een veel-weert zijn/die d'eerste vinding' vond.
De Turcken / ja de Griecken oeffenden 't ghestedich.

Galdra. 't Is teecken dat hun hers'nen niet en waren ledich.

Guyd. Veel wyze voor-beraed/en inzicht eyscht dit spel.

Galdra. En daerom vind'mer weynich die het spelen wel.
Noyt was ick lustich om een ander spel te leeren/
Het troef-spel of de kaert / ticktacken of verkeeren/
Mits 't is verloozen tijd/en kaerts of stenens gunst/
Slecht volcxken bruyckent meest/vermits 't is zonder kunst.

Guyd. Nochtans Me-vrouw'/ 't verkeeren eyscht oock goede zinnen/

Galdra. Al 't spelen 't gheen bestaet om een talent te winnen/
In mijn ghevoelen teelt voor wyzen een af-keer/
Het eed'le schaeck-spel speeltmen alleen om de eer.

Guyd. Nochtans dit spel en is niet nut voor alle lieden/
Brittanges Coningh wilden 't aen zijn zoon verbieden.

Galdra. Ick meen vermits daer door werdt recht gheopenbaert
d' Afbeeldingh' en 't gheheyme van een Princens aert;
Lanckmoedicheyd of schicht/en haestigheyds ghedonder/
Dus zo hy 't hem ontraden/acht ick gheen groot wonder:
En daerom meen ick dat hy 't aen zijn Soon af-ried/
" Hoewel een Prins yets schort/men wil niet datmen 't ziet.
Den tweeden Spaensen Philips/die wijs was en voorzichtlijcks
Hoewel hy garen speelden/speelden hy niet licht'lijck.
Doch als de lust hem dreef zo nam hy een ghetal
Van kroonen die hy schickten flucx verloozen al/
En eer hy 't spel aenvaerden of yets had begonnen/
Zo gaf hy wech het geene noch niet was ghewonnen
Dus hoe de kans dan liep/zo had hy vreughd noch spijt:
Want eer hy 't ghelt verloor/zo maeckten hy 't zich quyt.
Zo datmen nimmer kost door 't speelen wel bemercken/
Wat dat verlies of winste in 't ghemoed kost wercken.
Daer over zeydt de oude spreuck uytnemend' wel;
Men leert de luyden kennen door de dronck of 't spel.
Doch eer ick breeder spreeck/mits my 't verlangh' doet haeken/

Om

Om weten wie u zeyden dat ick neyeh tot schaken;
Wast Flavio?

Guyd. Hy is't die alles heeft verbreydt.

Galdra. Ick bid u zeght my doch wat dat hy van my zeyd.

Guyd. Me-vrouwe waenen zoude dat ick heur flatteerden;
Want door voorgaende reden ick voorzichtich leerden/
Te dencken wat ick weet/mits ick verstond' zo veel/
Dat ick u achte 't puyck en 'teenichste juweel/
Van al 't Toscaens ghewest.

Galdra. Helaes uw' dienaresse.

Guyd. Onwaerdich acht ick my dat ghy/ uytmuntsteresse/
uw' dienste my aenbied / die geeren wezen zou/
De alderminste knaep/en dienaer mynes Vrouw.

Galdra. Ick bid u Heere laet ons staecken dit mild' spreecken/
uw' heuschheyd ick bemerck/ghy gheeft my ware teecken
Van d' eelheyd uw's opvoedingh die ghy hebt ghehad.
Myn tijdt ghenaeckt om voorts te wand'len na de stadt.

Guyd. Zo 't u/ Me-vrou/ ghelieft ick zal u derwaerts leyden.

Galdra. Och neen/mijn Heere/met verlof ick van u scheyde/
Ick danck u voor uw' wil/en neem die voor de daed.

Guyd. 'k Verzel Me-vrou zeer gaeren zo zy 't my toelaet.

Galdrad. Zeer dienst'lijck ick u danck/den hemel zy u hoeder. binnen.

Guyd. Gheluckich was dees uur/want schoonder/ wyser/ vroeder/
Noch heuscher Joffrou noyt ick in mijn tyde zach/
De deftighe bedaertheyt in heur wesen lach
Met statelijck ontzich/ha perle aller deughde!
Lauriert uw' gulden pruyck/en Lenten uwes jeughde/
Met cierselen gheproncke/ 't miraeckel onzes tijd/
Hoe schoon uw' schoonheyd is/noch schoonder inwaerts zijt.
Hoe glorieus dit hert mach booghen/en deez' ziele/
Die in zo schoonen kas hun plaets en huys-fest hielen.
'k Verwonder niet de Keyzer op heur was verzot/
Maer wonder is het dat de giften en 't ghenot/
Heur niet beweeghden/doch zo wy het wel aenmercken/
Waer deughde heerscht daer kan de gift noch gaef niet wercken.
Gheluckich is die man die zulcken vrouwe treft
Waer in de deughde boven schoonheyd zich verheft.
Zijn Majesteyt noch jaecht / 'tis best ick derwaerts spoede/
Op datmen mynes wezen hier niet en vermoede.
Mijn Prins die jaecht en draeft/en peurt nae nae 't pluym-gewilt/
En in zijn yver hy/helacy! niet en stilt;
Dewijl dees droeve ziel/door 'tzien gantsch is verwonnen/
Nu ick de uur en luck by toeval heb ghevonnen;
En offerhand ghedaen/aen dese Peerle-vrou/
Die door heur deuchdens kracht de Goon beweghen zou/
Dat kroonen/en hun scept'ren buyghzaem zouden moeten
Ootmoedelijcke knielen aen haer waerd'ghe voeten. binnen.

Ist nu niet wel beschickt
Dat Laura is bestrickt,
Die Tyter heeft verlaten?
En Flavio heeft ghetrout:
Dus Tyter blijft ontvrouwt:
VVat vrouwen oock aenvaeten!
De keur heur heeft verleyd,
En vande re'en heur scheyd,
Gheen trou-breeck moet zy vreesen.
Dus Tyter 't woord uws Vrouw'
Blijft zonder u uw' rouw:
Rouw moet Vrouws name wesen.
Let wel op't gheen ick zeg;
VVant neemt een letter wech,
Of maeckt van't woord twee woorden;
En steldt de uwe voor,
Nu zy haer trouw verloor.
Vrouw u dan vermoorden.
Heur Lietd' vervloghen is,
Het blijckt ons nu ghewis.
Nu Flavio zy beminden
Natuure wercken kost;
VVant 't gheen zy hebben most
VVas niet te koop te vinden.
Hoe tobb'len oock de lien!
VVat zietmen al gheschien!
VVat zietmen vreemde parten!
VVat boerting en ghemal!
De Vrouwen hebben al,
VVeerhaenen in heur harten.
VVel Ioffren bent ghy gram,
Om dat dit uyt my quam?
Zo hoed ick my voor't spreken.
VVilt ghy ick zwyghe stil?
Zo doet niet all' uw' wil,
En schuwdt uw' trouw te breken.
Maer ziet doch hoe zy gluurt,
En heure wesen stuurt
Gh'lijck of zy wilde kyven.
Doch hoe gh'u daer nae zet,
In't minst ghy niet belet
'tBedillen uws bedryven.
Ick spreeck, icK klap, ick snap,
Als ick uw' doent' betrap
Die vaeck verholen legghen.

Zo ghy het durfte doen,
VVaerom zoud ghy vermoen
Dat ick het niet zou zegghen ?
Hoe trildt nu Lauraes hert
Vol angste, vrees, en smert
Nu Tyter is ghekomen.
Ick bid u zegt my doch,
VVilt ghy't verschoonen noch
Zy Flavio heeft ghenomen ?
't Schijnt my daer eene dreyght,
Gh'lijck of hy zeyd, zwijght, zwijght ;
Te langhe Tyter beyden ;
En waerom zou zy niet,
Nu zy zijn loomheyd ziet,
Van heure trouwe scheyden ?
't Is beter, in't ghemeen,
Een qua-exkuys als gheen
Voor die die doch beminnen.
Doch ick zeg u goed rond ;
Neen, vingher op de mond,
Bedil-al, houdt het binnen.

binnen.

Vierde Bedrijf.

Tyter. Camillo.

Tyter. O zoete Vaderland 'k heb lang nae u ghehaeckt/
Maer/lacy ! nu ick vind dat Laura my verzaeckt/
Een weer-keer ick ghevoel/en wensch my ongheboren/
Vermits ick al de vreughd mijns herte heb verlozen.
Mijn Laura is ghehuwt met dien heur niet is waerd.
Ha ghy ondanckb're Vrouw' ! Barst open bruyne aerd/
Ick dringhe in mijn kluys/het naerste aller graven.
Verloozen is de baeck mijns heughelijcke haven.
Ha Laura ! als ghy eerst mijn hert en ziele staelt/
Noyt docht ick dat ghy immer hebben zoud' ghetaelt
Nae ander liefd'. Ick was gansch uwen eer ghy't waenden.
Ick v loog nae mijns verlies/ach ! hoe mijn herte traenden
Tot ick gheoffert was. Als eens de lieve Ja
Mijn vrydoom my ontnam/laes ! nimmer ick daer na
Ghetwijffelt heb of 't woord uw' zielens grond beheyden/
Als ghy zwoordt dat alleen de dood onz' liefd' kost scheyden.
Mijn liefd' schreef ick in stael/be-eedicht door herts hand ;
Maer d'uwen was ghemaeldt in't gulle stuyv'ghe zand.
Camillo van mijn liefd' kund ghy de tuyghe wezen.
Camillo Mijn Heer/nu Lauraes liefd' lichtvaerdich is ghekesen
In wispeltuur'ge top/zet Laura uyt uw' zin.

 Ghelooft

Tyter. Ghelooft/Camill'/dat ick heur in mijn herte vin:
En zal oock blyven daer gheduurende mijn leven.
Camillo Wilt u mijn Heer van dit voornemen gantsch begheven.
Tyter. Begheven? laes! Camill'/mijn liefde is gegrond.
Camillo Ghy ziet dat Laura u slechts liefden met de mond.
Tyter. Camillo/neen/ick weet zy hert'lijck my bezinden.
Camillo Hoe kan dat wezen zo zy Flavio beminden?
Tyter. Kan liefd' verand'ren niet/en licht'lijck in een Vrou?
Camillo Die eens oprecht'lijck liefdt niet wezen kan ontrou.
Tyter. 'k Onschuldich Laura noch dat zy my heeft verlaten.
Camillo. Wie heeft de schuld?
Tyter. Die my benyden en my haten:
Qua tonghen/nickers-menschen/vrienden inde schijn.
Camillo En zouden die de oorzaeck heurs ontrouwe zijn?
Af-radingh/Heer/en heeft in liefde gantsch gheen machte/
En 'tmoet afradingh zijn die dees ontrouwe wrachte/
Dus nam afradingh plaets/zo was heur liefde swack
Zo licht als zy verkoor/zo licht zy keure brack:
Breeckt ghy ghelijck zy breeckt.
Tyter. Mijn trouwe moet ick houwen.
Camillo Wat reden/ Heer/ hebt ghy?
Tyter. Om dat ick ben gheen Vrouwe.
Camillo En wilt ghy lieven noch die u verlaten heeft?
Tyter. Noch lieven/want Camill' mijn hert en ziele beeft/
Door voorbeeld dat ick Laura uyt mijn hert zou rucken.
Camillo Zo wilt ghy zelven dan uw' eyghen hert verdrucken.
Tyter. Verdrucken en verwurghen.
Camillo Heer/u doch bedaerdt.
Tyter. Camillo/Laura is my meer als 'tleven waerd.
Camillo Een vreemde passy dat ghy 't leven wilt verquissen/
Door liefde/en ghy weet tweerlieven u zal missen/
Wat voordert dan uw' liefd'?
Tyter. Ick eysch van heur gheen loon.
Camillo Wat wint ghy met uw' liefd?
Tyter. Dat ick mijn trou betoon.
Camillo Hobol'ghe raserny/'tverstandt moet u ontvluchten.
Tyter. Veel eerder 't leven door 'tfurneys mijns hertens zuchten/
En ziele-knagingh-rouw. Verwoeste razerny/
En ziele-kancker-knaegh/mijns dulle frenesy/
De leyd-Vrouw mynes zinnen gantsch'lijck is aen 't hollen/
Dies mijn verstandt en gheest verwoedelijcke zollen/
In bulderende klacht/met yselijck ghesteen/
Met tranens vloeden en hert wurghende gheween/
Met naer gheschril/ helaes! mijn tijdt ick moet verslyten.
Camillo Wien wijt ghy 't?
Tyter. Ha Camill'! mijn onluck moet ick 't wyten:
Weet ghy Camillo / wat ick wensche noch alleen?

Camillo Wat ist?

Tyter. De grond te zien waer op zy heeft ghetreen/
Om heur voetstedens print met tranen te bedecken/
Als vloeden/die ick uyt het droeve hert zal trecken.

Camillo Wat vordert dit mijn Heer? my dunckt het dolheyd scheen.

Tyter. Ick kus de grond waer op mijn Laura heeft ghetre'en/
't Ghewest waer ick eertijts met Laura heb ghewandelt/
Gheloof ick/huyden noch door 'tzoet geheughen handeldt
Van 'tlieffelijck ghesprek dat wy ghebruyckten t' zaem;
Ick weet de Echo noch uytgalmen zal heur naem:
En 'tstomme aerdens lof met glory zal uyt-schrillen/
Hoe d' herten waren eens/en t' zaem ghegrift de willen.
De trotse Arnaes lieve vloedens stroome-strand/
Zal tuygen zijn hoe vaeck ick Lauraes herte-hand/
Ghegrift heb met de mijn/en wat onz' eeden waeren
Die wy vertrouden d'Hemel; ja de stomme baeren
Ghetuyghen kunnen zijn/hoe vaeck heur lieve mond
Bezeghelden de liefd' diez' in haer herte vond.
Hoe vaeck zijt met ghestreel op deze lippen druckten/
Als zy mijn hert en ziel uyt deze boesem ruckten/
En plaetstent in heur hert/als zy op't hooghste zwoor/
Dat zy voor my gheen Prins noch Keyzer en verkoor.

Camillo Die tijd verloozen is.

Tyter. Maer niet het zoet gheheughen.

Camillo Gheheuging en 't ghedencken ganschl'ijck niet vermeughen
t'Herkryghen van het gheen verloozen is.

Tyter. 't Is waer.

Camillo Zo moet het strecken u tot meer bezwaer:
Want 't gheen verloozen is op nieuws weer te herkauwen/
Moet zeker en ghewis uw' herte meer benauwen.
't Is raedzaem dat mijn Heer 't gheheughen gans verliest/
En inde plaets van Laura ander liefd' verkiest.
't Gheheughen/ mynes oordeels/is maer tijd versleten
Onvruchtbaer/diesvergeet.

Tyter. Onmooglijck is't vergheten.

Camillo Onmooglijck? waerom dat? toont nu te zijn een man.

Tyter. Dat ick verghеten kost gh'lijck ick gheheughen kan/
Mijn rust waer haest ghetreft.

Camillo Wilt ghy u zelven krencken?

Tyter. 't Verghеten moet gans wech zo wie wil wel ghedencken.

Camillo Zo u 't gheheughen queldt/band het gheheughen wech.

Tyter. En zo ick vast gheboeydt aen het gheheughen leg.

Camillo 't Gheheughen rooft u dan de rust uwes leven.
Mijn Heer denckt dat de Keyzer u ghehoor zal gheven/
't Is tijd ten Hoof te gaen.

binnen.

Tyter. Ziet of den Raed al zit.

Hoe trilt mijn hert/helaes! het minste teerste lit/
Is door 't ghedacht beweecht. Ghedachten al te snarrich
Die in verwoest ghebulder zijn/ helaes! zoo warrich/
Dat hert en ziele mord/en wel te kennen gheeft
De knaging! Waerom doch? Om dat het leven leeft/
Leeft en niet leeft/vermits zy 't leven teghen stryden;
Want hert en ziel niet langher 't leven kunnen lyden.
Niet lyden/ mits de naerheyd mynens wezens quel/
Gheen leven 't leven is/dan een verwoede hel.
Af-grysselijcke grim/af-schrickelijcke naerheyd/
Die inde Son noch Manens glans en vindt gheen klaerheydt/
Het sters gheflickers tint'lingh kribbich my verdruckt/
Vermits d' antarcktijck pool mijns ziels my is ontruckt;
Ja vastelijck gheloof dat zins Electraes vluchten/
Van heur ghezusters zes/om 't onluck te bezuchten/
Van Tropens ondergangh/zy nu gheen klaer heyd ziet/
Want d'arctijck pool niet licht/ nu Laura-ster verschiet.
Ha Laura waer 's uw' glans? Helacy! nev'ligh duyster/
De glory uw's ghestrael verlooren heeft heur luyster:
uw' brallingh is ghenieticht/all' uw' pracht verdween/
Nu uw' verweende licht in vreemde plecken scheen/
Uw' naest verzelde sterren-reye nu kryoelen:
Mits zy veel meer als ghy/helaes! uw' vlucht ghevoelen.
Uw' misbruyck vleckt heur rey/het gheen de sterren spijt/
" Zeght my met wien ghy schooldt/ick zegh u wie ghy zijt?
De wijsheyts spreucke leert/dats/waer wy meed verkeerden/
" Daer na men oordeelt ons/verachtend' of vereerden.
Ha Laura als uw na-denck in voorbeeldingh speelt/
En in re'ens schale wickt wat ghy u zelfs ontsteelt/
Trilt uw ghemoede niet? En doet uw hayren rysen?
Ja dat ghy zelven voor u eyghen zelfs moet yzen/
Voor 't droef ghemurmureer van uw verwoede ziel/
Mits Laura in zo nickerlijcken dwaling viel.
Gheheughd' u Nymphe niet als wy aen d'Arnaes zyde/
(Ach hoe verschrickt mijn hert/als ick bedenck die tyde)
Aen d'oever van 't ghestroom in eenicheydt alleen
Verzelden/en thien uren doen maer scheenen een.
Hoe vaeck ghy voor ghetuyghe d' Arna hebt ghenomen?
En zwoort dat gheene liefde in uw' hert zoud komen
Als uwes Tyters. Ach! hoe dat mijn ziele beeft/
Ick ziende dat een ander in mijn plaetze leeft.
Kóst teelen 't af-zijn zulcken bitteren uytwrijfsel
Dat ghy in 't minst niet vind een weynich overblijfsel/
Van u vijf-jaer'ghe eed/ghezworen aen uw' lief?
Helacy! is het af-zijn zulcken schalcken dief?
Zo woestigen tyran? Zo wreeden razernye?

Dat hy u eerste liefd' niet int ghedacht ken lyen?
Ach ghy beknelde borst / hoe woedelijck ghy raest/
Hoe yselijck / helaes! 'tvernufts begrip verbaest.
Den Hemel is te wreed/myn sterre is te vinnich/
't Ver wildert 'tzinne-koor/en maeckt mijn hert ontzinnich.
Ontzinnicht Tyter is/hoe moedeloos en laf!
Hoe haeck ick nae de klups van mijn bedroefde graf!
Om in mijn naere hol t'uytbuld'ren mijn onlucken:
Ach Echo beeldt ghy af de quyningh mijns herts drucken:
Mits mijn verhaerste stem door flaeuwt ghebreeckt gheluyd/
Na bootster-galmte-Echo doet ghy 'tklaer beduyd
Van mijn benaude klacht/en wilt zoo droevigh dond'ren/
Dat ghy 't Toscaens ghewest afschrick'lijck doet verwond'ren.
Beweecht hun door 'tghewéen/beweeghd' hun door uw' stem;
Af-beeldt hun het gheklaech mijns zielens nauwe klem:
De droevighe opstyghingh die mijn ziel bewrghen/
Nae dat de vloedens vliet mijns hertens bloede reghen
Zijn droppel-tochte staeckt/en tranen heeft ghestort/
De druyzingh mynes gheests tot slapens ruste port.
Komt doodens-naeboots-slaep/ luyckt mijn bedroeft ghezichte/
Op dat dit naere hert een wijl de quel verlichte.
Hoe sluym'rich is mijn geest? die droefheyd slap'rich maeckt/
Waer dat mijn droefheyts tochte ernstelijck na haeckt.

Tyter slaept.

Binnen vverdt ghezonghen.

Kan Lauraes borst verzwelghen all' mijn pijn;
Ken die schoonste schoon medooghen bannen uyt?
Zoud' Tyters sterr' wel zoo af-gunstich zijn
Dat mijn Zonnens ryzingh d'ondergangh beduyd?
Ha ooghen wiens schoon tintel licht vast boeyden hert en ziel.
't Schijnt uw' lief ghelonck nu op een ander viel,
Hoe vindt ghy uw' ghewetens Cell' verschrickt door 'tlicht verkeer.
Vermoord het trouwste hert met uw' trouw'loos gheweer.
Laura Goddin,, zo min,, en haet
Schuylen in uw' verweendt ghelaet!
Dood dan mijn hert met een,, 't is re'en;
Zoo'k u oock 't leven derve.

Als uw' goud' hayr in zilver is verkeert
En uw' marm're vel met rimp'len is belaen,
Zo u mijn quel dan noch ten deele deerdt;
't Zal mijn glory zijn door 'tgheen ghy hebt ghedaen:
Ha perle van 't Bataefs ghewest; wie docht in uwe borst
VVreedtheyd en ontrouw daer steeds huys-festen dorst:
Doch offer uyt u lieve borst een diepe zucht mocht vlien/
Ick weet ghy inde galmt uw' Tyters beeld zult zien.
Laura Goddin/zo min/en haet. &c.

3

Dat uw' verkeer weerkeeren mocht Goddin,
'k Vloog na 't kooren-rey der zielen Elizee,
Dat gh' uyt uw' hert eens banden dart'le min,
'k Stilden Tyters knaeg en zijn bedroefde vee.
Ach of de sterre mijns gheboort zo smeecken mocht de Goon,
Dat Laura waer zo trouw ghelijck mijn Nymph is schoon.
Zo steech ick na des Hemels spits, en Tyter schielijck vloogh;
'k Verwerden Venus hayr, en brack Cupidos booch.
Laura Goddin, &c.

4

Laura, Princes, vaerd wel, ick blijf ghetrouw.
Vvas mijn hert 't uw' eens ick laet het die ick 't gaf.
Al vlucht mijn schoon, ick acht u noch mijn vrou,
En draeg Laura meed' in mijn bedroefde graf.
Ha schoonste, liefste, waerdste ster / hoe valsch ghy my verlaet;
Mijn liefde blijft standtvast/ hoe zeer mijn vrou my haet.
Laura Goddin, etc.

'k Weet uw' ghemoed' verbaest / uw' doent ghy zelven wreeckt/
Door wroegingh/ mits ghy d'eede uwes trouwe breeckt.
Dus loont het quaet zich zelfs/ gh'lijck vaeck men ziet voor ooghen/
Zy zelfs bedrieghen hun die anderen bedroghen.
Want immer heeft het quaet zijn eyghenschap betoont:
Daer over zeydt de spreuck/ het quaet zijn meester loont.
De zwevingh mynes gheest dringhd' my van alle menschen/
En doet my na de naere eenicheyd steeds wenschen.
'k Wil nae de Heremijt/ en klaghen hem mijn quel.
Helaes! ick vind hem niet in zijn gheruste cel/
't Is raedzaem ick vertoef/ en rust mijn matte leden/
En midd'lertijt my troost met vierighe ghebeden.
Hoe heugh'lijck is het wilt/ vermits het niet en heeft
Mijn Laura in ghedacht/ die levend' in my leeft.

Tierelierende dartele dieren, staeckt 't gheschril;
Vvilt uw' quelende becxkens bestieren, om liefds wil:
Laura vlucht, Tyter zucht, met gheweer,
En bitterlijck ghesteen,
Int mids zijns vee.
Vlucht ghediert, raest en tiert, zend u krop
Na 's Hemels hooghe top, om hulp, oy me.

Laura zwoor by de tier van heur vlocxkens d'hooghe Goon,
Gheen Boer-knaep zou gheraecken heur locxkens goutgeel schoon.
Zy helaes! gheeft kus aes.
Met ghedruck, wat herte breeck onluck. Arme Tyter lijd.
Vlucht ghediert, etc. Beklaeght de tijd.

Nimmer keert weer liefds loddere trecxkens als mijn Vrou
Minn'lijck streef, wien het laetste treck-becxken steelen zou:
Met ghevley, wien van bey

Tove

Tover lucht zoet-azemlijck uytzucht, 'tzy ick of zy.
Vlucht ghediert, etc. klaeght wat ick ly.
Schuyldt vry Nymphe nu onder de haghen, schuwdt waylien,
En het zuyvere glinsterigh daghen wilt ontvlien;
Vvant uw' bloedt, blosen moet,
Door 'tghedacht, mits Tyter ghy veracht, int mid zijns vee.
Vlucht en tiert, &c. Om hulp, oy me,
Vvas 't om dat zyne Lammeren weyden, de Pyrineen:
Kost ghy daerom de zielen scheyden? Laura, neen.
Tyters liefd, was ondieft, int af-*zijn*, al wast gheknaeg en pijn;
Hoop veel verzoet.
Vlucht ghediert, raest en tiert, &c. Met droef ghemoed.
De droefheyd mijns gheklach / 'tghevoghelt heeft verschrickt/
Zo dat hun luyd' gheschril van anghst niet meer en kickt.
De naerheyd mijns gheknaegh houdt heure queelingh teghen/
hy doodt Door 'tzwaerelijck ghezucht/ en 's ooghens bloede reghen.
het Ser- Ha vinn'ghe creatuur/ ghy hebt het hert ghetreft/
pent met Dewijl dat Tyters stem zijn klacht ten Hemel heft.
zijn pon- Ha redelijcke beest/ 'tschijnt ghy mijn klachten hoorden/
giaert; En vond gheraedzaem Tyters herte te vermoorden/
waer het Om eens te zijn verlost van dit benauwd' verdriet
Serpent Daer ghy bedroefde Tyter jammerlijck in ziet.
aé blijft Ha Laura/ dit Serpent meer re'en als ghy ghebruyckten;
hangen. Want hy door zyne wond' mijn ooghen oock toe-luyckten.
Ghy wonden 'thert / en liet my leven inde quel/
Maer dit Serpent bevrijd my vande naere hel.
Is uw' hert nu vernoeght! de krachten my begheven/
Zy roofden hert en ziel/ 't Serpent berooft my 't leven.
Wraeck Hemel van d'ontrou/ rust nimmer droeve gheest;
Verzeld met Laura steedts/ ghestadigh by heur weest/
En klaeght heur myne ramp als ghy heur zult verzellen/
En heur mijn laetste woorden naeckt voor ooghen stellen;
Zweert aen de waerde Vrouw' ick in mijn laetste snick/
Noch upten heure naem/ en zweert heur oock dat ick
Ghelaeten sturf/ en dat mijn herte glorieerden/
Vermits mijn ziel in 'tscheyden noch heur name eerden:
Alleen om dat ick had van heur ghelieft ghe-weest.
Zeght heur dat ick beklaech/ helacy! aldermeest/
Dat ick noch voor mijn dood mijn ramp niet mocht verzoeten/
Met een ootmoed'ghe kus aen heure ed'le voeten.
Doch/ gheest, kust ghy die/ gheest/ en zo 't mijn lief ghehenght;
Ick bid u/ gheest/ ghy in myn graf my tydingh brenght/
Of ghy mijn Laura oock mijn naem zult noemen hooren;
En of zy oock beklaecht dat ick heur heb verlooren;
Bevindt ghy dat zy treurt/ zweert heur dan voor ghewis/
't Gheen zy my heeft ghedaen/ heur gantsch verghevenis:
Op dat die waerde Nymph/ niet stadich leeft int klaghen;

Maer laet heur Tyter all'de quel alleene draghen/
En zeght heur dat ick wensch de milde God heur gheeft/
Heur hertens wensch/op dat zy in gheneughte leeft.
Bereydt u Tyter nu/en voeght u tot het sterven/
Op dat ghy 't eeuw'ghe heyl ghenaed'lijck mooght verwerven.
Helaes! hoe schrickt myn ziel nu die verschynen zal
Voor d'opper Rechter en d'ontzichgelijcke-Al/
Alwaer ick vonnis moet rechtvaerdelijck verwachten/
Van daeden niet alleen/ maer van mijn qua-ghedachten.
Ach onbedachte jeughd! ó wispeltuur'ghe gril/
Die zollebolden nae de leyding uwes wil:
Hoe lockten u de mom van wereldlijcke lusten/
Die loose streelster/en die borne der onrusten/
Slavin der slaverny: ja die u recht beziet/
Wat zijt ghy Wereld? niet; ja niets niet snoodste niet.
Dijn smeking en gheterch/dijn toverpes vlayen/
Wat is't? een nickers strick om menschen te verlayen.
O windens bobbel-bel/yet als-men't schichtich ziet/
Wat is het wezen? wind. Wat is het eynde? niet.
Nae langhe slovernp/nae't langhe woelich wroet'len/
Wat's ons bedrijf? Ick bids/wy narren en wy hoet'len:
Wy zwieren zonder spoor/wy hollen zonder toom:
Als ick herdenck mijn leven 'tschijnt een valsche droom/
Een yd'le winde-blaes/en rechte toverpe/
Een nickerlijck gheraes/een helsche spokerpe.
'k Verfoey u vuyle feex: want 't gheen my meest verdriet/
Is dat ick my van een zottin bedrieghen liet.
Ick ruck my uyt uw' klups/en wil my voort bereyden/
D'Onsterffelijcke ziel van't sterff'lijck rif te scheyden/
Met buyghzaemlijck berouw ick Heere voor u kniel/
'k Beken uw' snoode knecht in zonden zo verviel/
Dat schaers ick waerdich ben mijn God my zoude hooren:
Maer g'lijck uw' goetheyd wil dat niemant gaet verlooren/
Mits ghy uw' schepſ'len lieft ghelijck uw' evenbeeld/
Gheloof ick/Heere/dat het nimmer u verveeld/
De smeecking/en ghebeden van ons/wy zondaeren/
Al waert schoon onze zonden zo veel-voudich waeren/
Ghelijck ontelbaer zijn de zanden hun ghetal/
Zo gh'loof ick uw' ghenaede overtreffen zal
De zondens overvloed/ hier op zal ick vertrouwen/
En my van uw' ghenaede wis en zeker houwen.
Mijn leden flaeuwen my/ mijn krachte my begheeft:
Ick bid u / geest/dat ghy by Laura stedich leeft/
Tuyght dat mijn laeste azem huere name uyten.
Nu luyckt bedroeft ghezicht/laet dood de tenten sluyten.

Hy sterft.

Laura.

Het woelighe ghekibbel mynes droef ghemoed/
Verschrickt mijn banghe ziel / helacy ! hoe mijn bloed
In heuverende angst/ mijn laffe hert doet beven/
Het leven ben ick wars/ mijn knaegh verveeldt mijn leven.
Nu Tyter is ghekomen/ en ick Flavios ben.
Helacy ! door de schrick ick schaers mijn zelven ken.
Ick immer Tyters was/ en ben oock Tyters eyghen.
Fy Laura/ Laura hoe ? kost ghy uw' neyging neyghen
Nae dees ghestolen echt ? k' en weet niet hoe ick dorst.
Hoe schrickelijck verschrickt dees mijn benaude borst.
Ach ! mocht ick door mijn weenen Tyters knaging payen.
Ach ! mocht ick door de vlieten mynes oogens schrayen/
Ghetuyghen/ Tyter/ hoe ick myne doent beklaegh !
Ach ! mocht ick door de teering mynes ziels gheknaegh
Bewyzen Tyter hoe ick myne fael beweene/
Dees ooghen zouden my bloed-vlietinghe verleenen/
En parssen uyt mijn ziel deluvien ghetraen/
Beklaghende de trots die'k Tyter heb ghedaen.
Ach ! waer mijn luck zo hoogh ick Tyter eens mocht spreecken/
Op dat hy mochte zien hoe deze ooghens beecken/
Leet-wezens traenens vloeden uyt de born mijns rouw
uytborr'len/ mits ick ben ghewordden Flavios Vrouw.
Ach ! mocht dit droef ghezicht de quelle slechs verlichten/
Door een ghestolen winck op Tyters lief ghezichte :
Maer wat ick smeeck en bidde hy vergunt het niet/
Vermits door my/ helaes ! d'ontrouwe is gheschiet.
Ha vinn' ghe sters bedrijf /,t gheen Laura heeft bedreven/
Mits ick aen Flavio gaf het gheen ick niet mocht gheven.
Waer of mijn Tyter is ? waer of hy nu mach zijn/
Wijl ick in't stomme bosch beklaeg mijn zielens pijn ?
Weent Laura/ weent/ ach weent ! ach weent ! bedroefde ooghen/
Mits ghy uw' Tyter hebt zijn echte Vrouw' ontoghen.
Bedroefde ziele treurt ; treurt zo bedroefde hert/
Dat traenen moghen zijn afbeelden uwes smert.
Wat zie ick ? ach/ op me ! ha Hemel wie macht wezen ?
Wat zie ick ? een serpent ! Doch waerom zoud' ick vrezen
Te naecken/ om te weten wien het is ghewis :
Want doch dit arme herte vol serpenten is/
Die knaeghen mijn ghemoed ! Ach Hemel wien ick vinde !
Mijn Tyter/ 't is mijn lief, mijn ziel/ mijn herts beminde.
Ha Tyter ! waerde heldt/ besturven is zijn vel/
Gheluyckt de ooghen zijn ! Ach droefheyd ! watten quel/
En knelling baert de tijd ! hebt ghy 't ghezicht gheloken ?
Hebt ghy mijn Zonne onder d'Horizon ghedoken/
En eclipseert de sterren om te hebben wraeck/
Op dat ick meed' de azem mynes herts verzaeck !

Op dat ick oock verniel mijn ziel/helaes! ach waerde!
Verdroot u 't leven/en dus scheyden vande aerde?
Ghetrouwe Tyter dood? Ay me! het is mijn moord.
Ick was de oorzaeck dat ghy 't leven dus verloort.
Ick wast/helaes! ick wast/die u door rouw' deed' sterven.
Doch Laura wil nu oock haer leven gaeren derven.
't Schijnt of het waer 't serpent 't gheen u ghesteken had/
Maer/ lacy! 't was de quel die in uw' herte zat.
Waer zijt ghy waerde hand/waer ick aen was ghezwooren?
Ghesloten zijt ghy mits ick trouwe heb verlooren.
Helaes besturven lit! helacy gheen beweeg!
Vermits mijn herte was gansch vande trouwe leeg.
Ach lippen doet ghy dan het minste teecken blijcken:
Oock niet? is't alles dood? mijn krachten my bezwijcken.
Barst mijn verbaesde hert/ ontvlucht mijn droeve ziel.
Te lastich is de laste die my overviel;
Te laf is 't Vrouwe hert om dees ellend te draeghen:
Zo droevighen misval noyt Florentynen zaeghen.
Ha Hemel wat's uw' wil? wat wilt ghy dat ick doe?
Ontruckt my 't leven/mits ick ben myn leven moe.
Ha Tyter! wat meer blijck kost ghy uws trouwe gheven/
Als nu ghy my verloort/niet langher wilde leven?
Hoe ken ick evenaren uw' stantvast ghemoed?
Als dat ick zelve my versmoore in mijn bloed!
Sterft Laura/sterft/ach! sterft ghy onstantvaste Vrouwe/
Betoont door't sterven nu uw' overblijfsels trouwe.
Zijt zelven uw' beulin/en uwe hert doorsteeckt/
Ghy zelfs nu aen uw' zelven van u zelven wreeckt.
Gheeft Tyter my 't ghewer/my zelven ick aentaste.
Helacy! zijn besturven hand die houdt te vaste/
Dat ick mijn zelfs vermoord' schijnt hem verdrieten zou.
Wat wilt ghy dat ick sterf natuurlijck door mijn rouw?
En langzaemlijck uytquijn? neen Tyter 't zal niet wezen.
Of waent ghy dat mijn hert de dood wel zoude vrezen?
Ick vrees het sterven niet/want sterve duyzend doon/
Breeckt af mijn levens schakels hooghe Hemels Goon.
Fataele zusters helpt/kort mijn bestemde tyde/
In d'yzelijcke doodens komst' ick my verblyde.
Helpt furien/helpt my nu/en ruckt my inde aerd/
Want Laura is, helaes! het leven niet meer waerd/
Belet ghy door mijn hand het leven zy verlooren/
Zo zal ick inde Arna Lauraes hert versmooren/
En sterven in de vloed' gh'lijck hy sturf door 't verdriet:
Mijn zelven te misdoen kunt ghy beletten niet.

Binnen.

Camillo.

Camillo.

Waer of mijn Heer mach zijn? waer of ick hem nu vin?
Den Raed ghezeten is/of zijn bedroefde zin
Hem eenich doolen doet? 'tis best ick hem gae zoecken/
k'Acht hy bedroefslijck treurt in onverzelde hoecken.
Ach Hemel wat ick zie! hier is mijn Heer/en dood;
'tSerpent heeft hem vermoordt/het lichaem bloedich rood.
Ha wredelijck toeval/en 'twreedste onzes daghen:
Ha ghy Toscaense held/wel waerdich te beklaghen.
Bedroefde dienaer die zijn Heer vermoord hier ziet!
Verschrickelijck ghezicht/ach jammerlijck verdriet!
Helacy! dus verwurght in 'tkrachtichst' uwes jeughde;
Is dit het droeve eynd' van uw verwachte vreughde?
Hoe wreed'lijck werdt gheloont de liefde die ghy droeght:
Ha wreede Laura is uw' herte nu vernoeght/
Nu dese waerde man verloozen is? ô wreede!
Is uw' Tyranne-hert door wreedheydt nu te vrede?
Onwaerdich Laura was van hem te zijn bemind;
Men in Toscanen weynich zijns ghelijcke vind.
Ha wereldt! waer zijn nu mijn Heerens moedicheden?
'tManhaftighe ghelaet/de rijckheyd zynes reden/
De gaven die hy had zijn alles nu te niet/
Wat dat de Wereld is men in mijn Heere ziet.
Hoe heeft dees man ghewoeld/hoe heeft hy moeten zwerven/
En ongheluckich noch in Lauraes liefde sterven.
Ach! overwaerde rif waer inne heeft ghehuyst
Een reckelijcke gheest/hoe wierden ghy ghekruyst/
Van veelen zeer ghelieft/en and'ren u benyden/
Die uyt afgunsticheyd u niet en mochten lyden/
Weet-nieten die hun sterre niet en had ghedeeldt/
Ghelijck natuurens mildheyd in u had ghespeeldt.
Rust nu uw' heyl'ghe ziel in't koor der hooghe Eng'len/
Te waerdich waert ghy om met Laura te vermeng'len/
Want trouheyd en ontrou en voegden niet te zaem/
Steets blyven zult ghy met uw' glorieuse naem.
Ick draghe u van hier/op dat ghy nae uw' waerde/
Ghelijck een eerbaer lijck ghebrocht mocht zijn ter aerde.

Hy draecht hem binnen.

Octavio.

'tSchijnt my een lout're droom het gheen ick nu bevin/
Dat zyne Majesteyt door dart'le wulpse min
Zijn Keysers eere rooft/ gantsch buyten alle reden/
Is 'tmoog'lijck dat een Keyzer nu in Kluyz'naers kleeden/
Zich zelven stellen wil? helacy! wat hy doet:
Hoe zollebold zijn gheest! hoe woestich en verwoedt!

Wy eyndelijcke zien waer minne heeft 't beheere
Daer achtmen niet de deughd/noch fame/noch de eere.
Op morghen wy vertoonen watter zal gheschien/
So dat ghy dan het derde en laetste deel zult zien:
En bidden dat uw' gunst tot d'armen steets zy groeyende.
Gh'lijck wy upt lust des kunsts staeg zijn In Liesd' bloeyende.

Fauten aldus te beteren.

Pagie E in de annotatie staet 'tschaeckspels ommegang, leest 'tschaeckspels oorsprong. E 2 de zevende regel van onder op staet stlt/ leest stilt. E 3 in de sesthiende regel van boven af/staet gbe leest ghe.

t'Amsterdam,
By Nicolaes Biestkens Boeck-drucker/ woonende op de Keysers-gracht/inde Lelie onder de Doornen.
Anno 1617.